

១. សេចក្តីផ្តើម

តាមទស្សន៍ពុទ្ធសាសនា អាពាហ៍ពិពាហ៍មិនមែនខ្ពស់ម៉ោងមិន
មែនចាបិនខ្ពស់ដែរ។ ពុទ្ធសាសនាគារិនបានមាត់ទូក អាពាហ៍ពិពាហ៍ថាដា
កាតពុកិច្ចរបស់សាសនា ទាំងមិនថាគារប្រសិទ្ធភី ដែលរៀបចំឡើងក្នុង
ស្ថានស្អាតីកែងដែរ។ មនុស្សដែលមិនយើរពេតអាណក្រកំបាននិយាយយ៉ាង
ដូចៈះ ឯមនុស្សមួយចំនួនមានជំនួយថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺស្ថាននៅក្នុងស្ថាន
ស្អាតី ហើយមានអ្នកខ្លះឡើងតិនិយាយថា វាគ្រោះបានកត់ត្រានុកនៅក្នុងស្ថាន
នរកដងដែរ។ ជាមួលដ្ឋាន! អាពាហ៍ពិពាហ៍ជាកាតពុកិច្ចបុគ្គលដ្ឋានប៉ះខ្លួន
និងសង្គម វាមិនមែនជាការជាក់កំហិតនោះទេ។ បុរសត្រូវពេតមានសិទ្ធិ
សេវាការក្នុងការរៀបការ បូក់នៅលីវបាន។ ឡើងនេះមិនបានមាននយថា
ពុទ្ធសាសនាប្រាំនៅនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ ត្រាននរណាម្នាក់ក្នុងលោក
នេះអាចនិយាយថាអាពាហ៍ពិពាហ៍អាណក្រកំ ហើយកំតានសាសនាមាមួយ
ប្រាំនៅនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះដែរ។

ជាក់ស្វែង សព្វសត្វទាំងអស់កែតមកជាចល់នៅជីវិតក្រោសម៉ោង។
បណ្តាមនុស្សទាំងឡាយ ស្ថាបនអាពាហ៍ពិពាហ៍បានកែតមិនដឹងឡើយឱ្យ
សង្គមធានាបាននូវការបន្ទាត់ធម្មនុស្សជាតិឱ្យស្ថិតស្អោរ ហើយជាតា
ចំពោះការយកចិត្តទូកជាក់ទៅលើក្នុង។ ការណើនេះស្ថិតនៅលើការ

ដែដែកចាំកុមារទាំងឡាយកែតានឡើងតាមរយៈសេចក្តីសប្តាយ គឺការមានទំនាក់ទំនងដូរវេកទៅ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះដែកុណាកំពើនូវ ដោយបេចចោរហូតដល់ពួកគេមានការធំធាតុ។ អាពេហីពិពាហីធានាថាការទទួលខុសត្រូវនេះគឺត្រូវតែលើកកំពស់និងអនុវត្ត។

សង្គមមួយលួយពាល់ទៅបាន តាមរយៈបណ្តាញនៃទំនាក់ទំនង ដែលស្តីពីរម្យត គឺមែនយោគយល់ត្រា និងពិនាក់ត្រាទេរិញ្ញចោមក។ រាល់ទំនាក់ទំនងទាំងអស់ គឺជាការប្រព័ន្ធឌឹងចិត្តសុខសាធារណ៍ ដើម្បី ឧបត្ថម្ភតាំង និងការពារអ្នកដៃទេ ក្នុងក្រុមមួយបុគ្គិនិសកម្មីមួយ។ អាពេហីពិពាហីដើរត្រូវយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការព្រឹងនូវបណ្តាញទំនាក់ទំនង នៃការផ្តល់ការឧបត្ថម្ភតាំង និងការពារនោះ។ អាពេហីពិពាហីដែលលួយជំដាក់និងចំណេះចំណេះទេ គឺកែតាបេញពីការយោគយល់ត្រា មិន ថែមជាការបង្កិតបង្កិតនោះទេ គឺកែតាបេញពីភក្តិភាពពិតិ៍មិនត្រូវបានដោយភាពព្រៃកព្រមទាំងបុណ្យភាពនេះ។ ស្ថាប័នអាពេហីពិពាហី បាននូវការផ្តល់នូវមួយលួយយ៉ាងល្អប្រណិត សម្រាប់ការវិកចំប្រើប្រាស់នៃការសេតកប់របស់បុគ្គលពិរនាក់ ដែលពារពេញដោយភាពវិករាយ ដើម្បី បណ្តុះឱ្យមានឡើង បុណ្ណោះកំចាត់បង្គន្តូវភាពងក់ បំពេញនូវភាពខ្លះខាត និងសេចក្តីកំយឆ្នាច់។ នៅក្នុងជីតអាពេហីពិពាហី ដែកុនិម្សយុទ្ធបង្កើតនូវមុខនាទិញូបិបូណិ ផ្តល់កម្មដំបិត្ត និងភាពភាបានដល់ត្រានិងត្រា សំឡែង

នូវការតាំង និងការពាររស់វា ទទួលស្ថាល់នូវជំនាញម្នាក់ឡើតក្នុងការ
ថែរក្សានិងធ្វើតំណើងច្បាស់។ មិនត្រូវមានគំនិតចាំ បុរសខ្ចោះដាយស្រី
បុស្រីខ្ចោះដាយបុរសឡើយ។ ម្នាក់ទាំងត្រូវបំពេញចំណុចខ្លះខានួចត្រូវក្នុង
វិញ្ញុទៅមក។ អាតាប់ពិពាហីគឺជាដោក្នុងសិរីមុខសិរីមាត់ ភាពនេះក្នុង
ប្រកបដោយចិត្តសប្បន្ន ភាពសូប់ស្វាត់ និងការបូជា (លេបង់) ។

ក្នុងពុទ្ធសាសនា បុគ្គលិកដែលស្រួលរកឱ្យវានឹងចំណាត់ថាគារសំណង់ ដែល
អាចធ្វើឱ្យអ្នកនោះ នាំឡើរកសុកម្មង់លិវិតអាតាប់ពិពាហីបាន។ បុគ្គលិក
គឺប្រើប្រាស់កន្លឹមចំពោះអីវាទេ ដែលទូទាត់ដោយប្រាជៈសម្រាលមុខឡើយ
ប្រសិនបើតាត់ពិតជាចង់ដឹកនាំជីវិតអាតាប់ពិពាហី ឱ្យប្រកបដោយសុក-
ម្មង់លិកនេះ។ នៅក្នុងប្រាជៈសម្រាលមុខនេះ ចំពោះគូស្សាមិករិយាធិការនិងចំពោះ
បុគ្គលិកដែលកំពុងគិតអំពីអាតាប់ពិពាហី។ ព្រះអនុប្រាស់ថា៖

ប្រសិនបុរសនិងនារី ស្វោះស្អែកទាំងពីរចង់រៀបការ

ត្រូវមិលចិត្តនិងចិត្តយា ពិនិត្យចិត្តនាយុវប្រជាតា

ត្រូវចេះយោតយល់ផ្តល់គំនិត ចេះដូរបេះគិតមិនរួចរាល់

ពេលដូចបុរសក្នុរមសាមគ្គា នោះទើបចាត់ជាមានសំណង់ ។

២. នគរបាលនៃសេចក្តីផ្សែរ និងវឌន់ប្រចាំឆ្នាំ

សេចក្តីផ្សែរ

មានប្រភេទនៃសេចក្តីផ្សែរដូចខាងក្រោម ហើយសេចក្តីផ្សែរ
ទាំងនេះបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោម ដូចជាសេចក្តីផ្សែរបស់មាតា សេចក្តីផ្សែរ
របស់បង្គុនប្រុស សេចក្តីផ្សែរប្រកបទៅដោយភាពព្រក្រមាល
សេចក្តីផ្សែរដែកការមួលឱ្យ សេចក្តីផ្សែរប្រកបដោយកាមគុណ សេចក្តី
ផ្សែរប្រកបដោយភាពអាត្រានិយម សេចក្តីផ្សែរមិនប្រកបដោយភាព
អាត្រានិយម និងសេចក្តីផ្សែរជាសាកល (មេត្តា) ។

ប្រសិនបើមនុស្សបានដឹងពីសេចក្តីផ្សែរដែករបវងកាយ ប្រកែ
សេចក្តីផ្សែរពេលពេញដោយភាពអាត្រានិយមចំពោះគ្មានឯក្រារៈ សេច
ក្តីផ្សែរប្រភេទនេះ នឹងមិនអាចស្ថិតស្អែកនៅវាយៈពេលយុវជនឡើយ ។
នៅក្នុងទំនាក់ទំនងសេចក្តីផ្សែរ បុគ្គលិតបិវីសិរចាតិខ្លួនអាចទទួលបាន
បុណ្យ បុណ្យត្រូវរចាតិខ្លួនអាចធ្វើលីម្បានបុណ្យរិញ្ជាញិសម ។

កាលដែលសម្រេច ពាណិជ្ជកម្ម និងយុវភាពចាប់ដើម្បាត់ប៉ែង
បន្ទិចមួង បើដែលមានសេចក្តីផ្សែរចំពោះតែបសម្រាតិ អាចគិតនឹងរកនូវនារី
វិយក្នុងម្នាក់ឡើង ។ សេចក្តីផ្សែរប្រភេទនេះមានលេខាដោយសេចក្តី

ស្អែបករបស់សត្វាតុ បុសចក្ខិស្អែបាប្រកបដោយកាមភក៖ ។ ប្រសិនបើ
បុរសម្ងាក់ ពិតជាបង្កើតនូវសេចក្តីស្អែបា ដែលជាការបញ្ចាក់នូវការយក
ចិត្តទុកដាក់របស់មនុស្សចំពោះដែគ្មាក់ឡើត បុរសនោះនឹងមិនធ្វោត
ការយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះតែសម្រស់ខាងក្រោម នឹងភាពទាក់ទង្វីដ្ឋីក
រងកាយរបស់ដែគ្មាននោះទេ ។ សម្រស់ នឹងភាពទាក់ទង្វីរបស់ដែគ្មាន
តប្បិសិតនោះលើដួងចិត្ត បុរេះដួង មិនមែនសិតនោះលើដួងដែលខ្លួនមិន
យើរុនោះទេ ។ ដូចត្រាននេះដែរ កិរិយាដែលដើរតាមពុទ្ធមិនវាទេ នឹងមិនដែល
ត្រូវឱ្យកន្លឹមចំពោះស្ថាមិរបស់ខ្លួន បើទោះបីជាតាត់ឈានចូលរីយ
ចំណាស់ ក្រឡេត្រសម្បត្តិ បុមានដីក់ដោយ ។

"I have a fear that the modern girl loves to be Juliet to have a dozen Romeos. She loves adventure... The modern girl dresses not to protect herself from wind, rain and sun, but to attract attention. She improves upon nature by painting herself and looking extraordinary." - (Gandhi)

“ខ្ញុំមានការបារម្បចា នាវិសម័យទំនើប ចូលចិត្តឡើងដោយៗ ដែលមាន
រីមីអ ដល់ទៅមួយទូ ។ នាយចូលចិត្តផ្សេងពេល... ។ នាវិសម័យចិត្ត
ផ្សេងក្រោកមិនមែន ដើម្បីការពារខ្ពស់ពីខ្សោះ ក្នុង នឹងកំដៅថ្មីថ្មីយ
បុំនែដើម្បីទាក់ទង្វីរការយកចិត្តទុកដាក់តែបុំណ្ណោក៖ ។ នាយកុបែពេជ

ផ្នែកជាតិដោយការធ្វាក់លើអខន ដើម្បីខើលទៅបាកកំដុំជាមិនផ្នែក
នៅឡើ ។ (លោកមហាផ្ទៃ: គនឹ)

កេទសម្រេច

ជាងម្នាក់ កេទសម្រេចនៅមិនមែន “ អាណក់ ” ទេ ទេនេះបីជា
ចំណងចិនតណ្ហាចង់មានទំនាក់ទំនងដូរវកេនោះ ជានិច្ឆាប់តែងតែរាយន
ដល់សេចក្តីសុប័ណ្ឌវិត្ត និងមិនទាំងកន្លែរការិកចម្រិនដែកសាប់ពុកកែ
ដោយ ។

នៅក្នុងស្ថានការណើដែលមរម្ប កេទសម្រេចគឺជាការឡើងដល់
ចំណុចខ្ពស់បំផុតនៃដែករាយការ ចំពោះការបំពេញនូវទំនាក់ទំនងអារម្ម-
ណើដែលដែកចូលចំងារដើរដល់ឱ្យនិងថាប់យកសិត្ត ។

ការពិពណ៌នាអំពីរបាយនៃសេចក្តីសុបាបដោយក្រុមឈ្មោះ តាម
រយៈប្រព័ន្ធដូចជាភ្លាយនៅក្នុងអ្នកដែលបើងបេកែថា **វិប្បុសមិនាកេខាមិន**
មិនមែនជាសេចក្តីសុបាបពិតទៀតឡើយ ។ កាលណាសត្តិវត្ថានចង់មានកេទ
សម្រេច វាបង្ហាញនៃកិស្សភ្លាត់របស់វា បុន្ថែក្រាយពីបានផ្តល់ការ
រួមសង្គមបើយ វាកំស្រួលរក្សាសុបាបនោះភាម ពីព្រោះក្នុងសត្តិវត្ថាន
នោះ ការរួមសង្គមគឺត្រាន់តែជាការដើរព្យាយាមសការគតិថាចាថ់សម្រាប់

ជាតិកម្មបុណ្យការ ឬ បុណ្យមនុស្សជាតិពិពាហី មានអើងដាប់ប្រើនកុងការផ្តល់ទៅវិភាគទានកុងទស្សន៍សេចក្តីស្អោបាយនេះ ឬ កាតព្យកិច្ចនិងការទទួលខុសត្រូវគឺជាគ្រឹះដំបោះសំខាន់ សម្រាប់ការរក្សាទុវិនកភាព ភាពសុខជុមរមនា និងការយោតយល់ត្រាកុងទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្សជាតិ ឬ

កេទសម្រួល មិនមែនជាគ្រឹះដំបោះសំខាន់សម្រាប់សេចក្តីសុខកុងជីវិតអាណាពីពិពាហីទេ បុណ្យលំដែលបានភាយជាទាយៈក្នុងការរួមកេទអាជីនបំផាលឡើវសេចក្តីស្អោបាយ និងមនុស្សដិក្នុងជីវិតអាណាពីពិពាហី ឬ ក្រោពីនេះ ត្រូវឲ្យយើបាបិតថាយូរបនានជាកម្មវិធីនៃការមានតំបន់បុរសឡើង ការបង្ហាញគិស្សនៅក្នុងដែរបស់នានាប្រើប្រាស់ជាកម្មដែលបានបង្ហាញឡើង ជីវិតបុរស ឬមិនជីវិតបុរសនោះគឺជាបិរបស់នានាកំដោយ ។ ប្រសិនបើនានាចង់បានជាផែលធម៌សេចក្តីភាពជាមួយបុរស នានាគិវិស្សែរការកំដែលអាមេរិករាយ ឬមិនជីវិតបុរសនោះគឺជាបិរបស់នានាកំដោយ ។ ប្រសិនបើនានាចង់បានជាផែលធម៌សេចក្តីភាពជាមួយបុរស នានាគិវិស្សែរការកំដែលអាមេរិករាយ ឬមិនជីវិតបុរសនោះគឺជាបិរបស់នានាកំដោយ ។ “អាណាពីពិពាហីសម្រាប់បានប្រើប្រាស់នៅក្នុងការកំដែលអាមេរិករាយ ឬមិនជីវិតបុរសនោះគឺជាបិរបស់នានាកំដោយ រាជីជាកាត់ពិរិយាបុណ្យការ” ។ (មហាផ្ទៃ៖ គិត)

តាមពិតទៅ សេចក្តីផ្លូបាយអាជជាងលិតនៃលេខកែសម្រួល បុណ្ណែល
កែទេសម្រួលកំអាថជាងល និងសេចក្តីផ្លូបាយដែរគឺ ការមានកែទេសម្រួលគឺ
ជាការបញ្ចាក់នូវសេចក្តីផ្លូបាយ។ នៅក្នុងខត្តមគគិនីសុកម្មលិវិត
អាពាហ៍ពិពាហ៍ ទាំងសេចក្តីផ្លូបាយនិងការរួមកែទេសមិនអាចកាត់ផ្ទាច់បេញ
ពីគ្មានឡើយ។

ការរក្សាប់របស់ព្រះសម្ងាត់មុខ

យើងអាចសិក្សាបាននូវព្រះពុទ្ធមិត្ត ទាក់ទងនឹងអារម្មណកំដែល
បុរសព្រឹមានចំពោះត្រានីងត្រា។ ព្រះសម្បទ្វាគ្រាស់ថាប្រះអង្គមិនដែលបាន
យើព្យារម្បលីណាមួយក្នុងលោកនេះ ដែលទាក់ទាញការយកចិត្តទុក
ជាកំរបស់បុរសជានុប្រញីនោះទេ។ ហើយទន្លឹមត្រានេះដែរចាប់អារ-
ម្បលីដីចំបងសម្រាប់ស្រីនោះ គីរូបបុរសនោះដែរ។ វាមាននឹយចាតោម
ធម្មជាតិស្រីនិងបុរសបានផ្លូវសេចក្តីសុខជាលោកឲយ់ ឱ្យត្រានិរព្យទៅ
មកដោយពិត ។ ពួកគេតាំងអាចទទួលបាននូវសេចក្តីសុខប្រកែទេនេះមកពី
វត្ថុណាមួយដោយទៀតបានឡើយ។ កាលណាយយើងពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់
យើងសម្ងាត់ថាបញ្ចារវត្ថុទាំងឡាយដែលផ្លូវសេចក្តីសុខនោះ គីត្រាន
អារម្មណកំដែល អាចធ្វើឱ្យបញ្ចូលរឿករាយក្នុងពេលពេម្ខយក្រោរ
ពីរបបុរសស្រីនោះឡើយ។

ជនជាតិក្រើកសមិយបុរាណាពានដឹងពីបញ្ហានេះ ពួកគេបាននិយាយថាអ្នរូបបុរសនិងស្រីតិចមួយពីកំណើត ។ ពួកគេត្រូវបានបំបែក ហើយផ្តើកទាំងពីរដែលត្រូវបានបំបែកនោះ នៅតែស្ថិស្រកត្តាដាប្រជា ដើម្បីរប្បធម្មតាដ្នាក់បុរសស្រីទីនីមួយៗ ។

ភាពវិករាយ

យុវវិយច្ចោលចិត្តផ្តើកផ្តើលទៅតាមភាពត្រកត្រអាលេកីយ៍ដែលរួមបញ្ចូលទាំងរឿងល្អ និងអារក្រៈ ។ រឿងល្អដូចជាការវិករាយនិងបទក្រោង ការវែងកំណាយ ការវាំរែក អាបារឆ្នាំពីរ សម្រេចបំពាក់និងករណីស្របដៃវងត្រា ដែលមិនធ្វើឱ្យអនុវត្តដល់រាយការ ។ តាមពិតរបស់ទាំងនេះ បានត្រូមតែរាយការដែល ពីការរិះលីក្រុនវងម្នាក់ជាតិដែលកំពុងប្រព័ន្ធ ទៅនិងភាពមិនប្រាកដប្រជាផលអតិភាពនេះប៉ុណ្ណោះហើយដោយហេតុនោះ គឺពន្យាក្នុងរាយការបស់យើងមិនឱ្យដឹងទេ ដម្នាក់ពិតនេះអនុត្តាពេលគិមិនមែនតុខននោះទេ ។

ត្រួយឃី⁹ និងវិញ្ញាបារបស់យុវវិយបិរិសុទ្ធនិងរាយការដែលរាល់ ពួកគេមានចំណង់យ៉ាងខ្សោះ ក្នុងការបំពេញនូវឱ្យបានទាំងប្រាំ ។ សិរីតែរាល់ថ្វិះ

៩. ត្រួយឃីសង្គមេះ លោកស៊ែដីយកសការវិជ្ជាទី ឬនិងក្រុងក្រោម ត្រូវបានបំពេញនូវឱ្យបានទាំងប្រាំ ។

ពួកគេមានកំណែ និងគិតរកដូវិជ្ជមុន្តុជាមួយដើម្បីទានពិលាងនូវភាព ត្រកត្រអាលុខេះ។ ដោយចម្លាត់ទៅនឹងអតិភាពសុទ្ធសាស បុគ្គលនឹងមិន ដែលបំពេញនូវចំណងចំណាំស្រួល ជាមួយនឹងភាពត្រកត្រអាលុខេះ ដូច ដែលបុគ្គលបានផ្តល់នៅក្នុងការសោរសែល និងការព្យូយបានអ្នកត្រឡប់មកវិញដែល តែបង្កើតឱ្យមានភាពសាប់រសល់ និងការព្យូយបានអ្នកត្រឡប់មកវិញដែល ទៅនៅក្នុងការសោរសែល។

ការលើដែលបុគ្គលិយប់ប្រាញា ចំពោះភាពត្រកត្រអាលុខេះការ គុណា ហើយមិនស្ម័គរកភាពស្រួលបុគ្គលិយប់ប្រាញា ដែលការងារកាយជាមួយអ្នក ដែឡានេះ តម្រូវការសម្រាប់ភាពហ៍ពិភាក្សាឌីមិនកៅតទៅឡើងឡើយ។ សេចក្តីផ្តើម និងភាពឱកភាយលោកីយ៍ ទាំងពីរគឺជាលទ្ធផលរបស់ភាគពណ្ឌ ឧបាទាន និងអារម្មណ៍។ ប្រសិនបើយើងព្យាយាមគ្រប់គ្រង និងសង្គត់នូវ អារម្មណ៍របស់យើង ដោយរក្សានូវមជ្ជាមួនប្រាកដិយម យើង បង្កើតនូវភាពទាំខាងក្រុងចិត្ត និងក្រុងដែលការងាររបស់យើងដែន។ ដូច្នេះបើយើងបានដើរបានប្រើប្រាស់ស្រាយ និងគ្រប់គ្រងនូវភាគ៖របស់ មនុស្ស។ ហើយការរាយការណ៍ថ្មី និងការប្រើប្រាស់ភាគ៖នេះខ្លួនទេ យើង គឺជាមួយអប់រំសង្គត់ចំណងចំណាំរបស់យើងបានតាមរយៈបញ្ហាដៃត្រីមត្រី។

៣. នោរទិនខែខីនិងរាយរោចទិរាវ័យ

លោក មនហ៊ី ដៃ វីបិនសុន ត្រូវបានប្រគល់លោកមានចំណួន
ដើរជា “Of Suchness” “នៅការពិត” ឬនឹងជាបុន្ណានស្តីអំពី
សេចក្តីផ្សេបាត់ កៅសមុទ្ធន និងជិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ថា “ចូរប្រុងប្រយ័ត្ន
និងចែកឱ្យជាចំពើត្រូវ រាជាការងាយប្រឈមបានសំខាន់ខ្លួន ត្រូវការង់ប្រាក់
ពិពាហ៍ជាជាមិនរៀបរាប់ពី ប្រសិនបើអ្នកមានគុណភាពត្រូវ
រាតិជាស្ថានសុគ្រិត ហើយប្រសិនបើមិនអ្នកមិនមែនអ្នកនិងរាជក្រឹត់
ម៉ោងជាប្រឈមបានសំខាន់ខ្លួន វាក់អាចជារៀង
រៀងដើរដែលជាប់ឱ្យបានសំខាន់ខ្លួន ជីវិតនោះវាតិតជាថែមកណាស់
ហើយ យ៉ាងណាក់ដោយ កាលដែលបុគ្គលរកយើត្តិក្នុងសមរម្យនោះ
បុគ្គលដឹងវាយាងឆ្លាស់ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន វាគម្ធន៍មែនត្រាន់តែជាការ
រាជីបរិជ្ជាលម្អិកខាងក្រោមនៃ បុគ្គលការដែរពីរបានក្នុងមេដារនិងក្នុងការ
រួចរាល់យុទ្ធផល និងក្នុងការបង្កើតរបស់ខ្លួនខ្លះ ហើយបុគ្គលដឹងវាយាងឆ្លាស់ដោយ
បុគ្គលមិនអាចទូកចិត្តចំណែកអារម្មណ៍របស់ខ្លួនខ្លះ ដោយបុគ្គលដឹងវាយាងឆ្លាស់ដោយ
ជាពិសេសនោះ ជាការពិតណាស់ ប្រសិនបើបុគ្គលដឹងការបើយរដ្ឋាភិបាល និងក្នុងការ
រួចរាល់យុទ្ធផល និងក្នុងការបង្កើតរបស់ខ្លួនខ្លះ ហើយបុគ្គលដឹងវាយាងឆ្លាស់ដោយ
មិនអាចនឹងអត់ត្រាំបាន សេចក្តីផ្សេបាត់ជាបុគ្គលដឹងវាយាងឆ្លាស់ដោយ

ទំនាក់ទំនងផ្លូវកែទេនឡើងទៅ ទំនាក់ទំនងផ្លូវកែទេននេះគឺជាប្រើប្រាស់នៅក្នុងរាងបុរសស្រីប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីផ្តល់បាននិងកោទសម្រួលត្រូវព្យាយាយជាអ្នកទេនឡើងទៅ និងលាយទំនាក់ទំនងផ្លូវកែទេនឡើងទៅ ។

បញ្ជានាំងទ្វាយ

ស្ថិតិស្រែរដៃស្អែកលេខ៌ ឬ យើងនៅតីស្អាប់ពុម្ពសុរាយម្នាក់ពីត្រូវអំពី អាពេហ៊ិតាប័ណ្ណាប័ណ្ណ ឬ យើងពីតិតាកម្មបានពុកស្រីរវាទ់សុកម្មង់ល អាពេហ៊ិតាប័ណ្ណាប័ណ្ណសំខាន់ ។ ពួកយុវវិយទាំងឡាយអានសេវវិភាគប្រធោះ- តេកវិនិមិត្តកុនបែបមនោសពេញត្រាតា ហើយសន្តិដានថាអាពេហ៊ិតាប័ណ្ណ គឺជាថ្មាលនៃជាតុកុណាប័ណ្ណសំប្រស់នៅ ។ ជាអកុសលអាពេហ៊ិតាប័ណ្ណមិនមែន ដឹងមួយចំណែលយើងគិតនោះទេ ។ អាពេហ៊ិតាប័ណ្ណនិងបញ្ហាដាថ្មីនមាន ទំនាក់ទំនងគ្នាទេនឡើងទៅ ។ ហើយមនុស្សទាំងឡាយត្រូវចងចាំថា កាល ណាពុកគេរៀបការហើយ ពួកគេនិងត្រូវប្រយោមមុខនិងបញ្ហាដាំងឡាយ នោះ ព្រមទាំងការទទួលខុសត្រូវ ដែលពួកគេមិនធ្លាប់បានវាំងទុកបុន្យ ការតំបន់មកដល់ពេលនេះ ។

មនុស្សនេះតែគិតថា វាគារការពួកគិចត្រូវរៀបការ ហើយ អាពេហ៊ិតាប័ណ្ណគឺជាប្រើប្រាស់ការណ៍ដែលសំខាន់ក្នុងជីវិតប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែនឹងមិនធ្លាប់បានវាំងទុកបុន្យ ការតំបន់មកដល់ពេលនេះ ។

បាននូវភាពហ៍ពិចារណាអួយដែលជាគុងយកនៅ៖ តួល្យាមិកវិញ្ញាប្រាប់តាមដើម្បី
គឺជីវិតរបស់ខ្លួនរស់នៅសុខធមរមនា ដោយការការតែបន្ថយឱ្យនៅលីតិច
បំផុតនូវអ្នកដែលខុសលើកត្តាដែលមានក្នុងចន្ទនៅ៖តួល្យាមិកវិញ្ញាប្រាប់។
បញ្ហាប្រចាំសារបានញាំងមនុស្សដែលមិនយើងទៅតិអារក់ ឱ្យនិយាយថា
ភាពហ៍ពិចារណាដែលប្រកបដោយសុខស្សាប់នៅ៖ រាជាណកិតមានបានឈុំ
ត្រាកំពងភាពហ៍ពិចារណាដែនោះមានរវាងករិយាទាក់និងស្នាមិថ្នោះ ពីព្រះថា
ករិយាទាក់មិនអាចនិងមិនមិនយើងទៅកំហុសរបស់ស្នាមិ ហើយស្នាមិថ្នោះ
នៅ៖មិនអាចស្វាប់ពួកគ្រឿងយាយច្រៀំដែលទាំង ពួកគ្រឿងរារ៉ាបស់ករិយា
នៅ៖បានដោរ ។

ការខែករីលក និងការទិញ

បញ្ហាដែលបងមួយនៃបញ្ហាប្រចាំសារ គឺការសង្ឃឹម និងការមិនទុក
ចិត្តត្តា ។ ភាពហ៍ពិចារណាដីជាតារដី បុន្ថែមនុស្សជាប្រើប្រាស់ធ្វើឱ្យវាការយើង
បណ្តាលាសារ ដោយសារខ្លះការយល់ដើរ ។ ទាំងស្នាមិនករិយាទាក់បី
បង្ហាញនូវភាពទុកចិត្តដោយតានមនុស្សលម៉ែនពេះត្រានិរព្រៃនៅមក ហើយថ្មី
ព្រាយាមកំឱ្យមានអាជីវកម្មដែលរាយការណ៍ត្រានិនិត្តឡើយ ។ អាជីវកម្មបង្កើតនូវ
ការសង្ឃឹម ការសង្ឃឹមនៅក្រោមការប្រចាំឆ្នាំ ការប្រចាំឆ្នាំបង្កើតក្នុង

កំហើងបណ្តាលឱ្យមានអវរការ អវរការអាចបណ្តាលឱ្យមានការរំបែកចាក់ត្នា ការធ្វើអត្ថយាត បុច្ចែមទាំងធ្វើយាតកម្ពុកសិដ្ឋមាន ។

ប្រសិនបើតួស្តាសាមិកិយាមួយអាចថែករាំលកនូវសុខទុកក្នុងជីវិត ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ពួកគេអាចលួចលោម និងធ្វើឱ្យព្រោះក្រោននូវ សេចក្តីទុកក្នុងព្រៃយរបស់ត្នាទោរិញ្ញទៅមក ។ ដូច្នេះកិយាប្រសាមិនោះមិន គប្បិតតែទៅតែភាពព្រោកព្រោកលូបណ៍ទេ ។ វានឹងមានសេចក្តីទុក សោកសែនាយការប្រើប្រាស់ក្នុងការបង្ហាញ ដែលពួកគេនឹងត្រូវប្រឈមមុខ ពួកគេ ត្រូវមានកម្មាធង់ផ្តល់ ដើម្បីការតំបន់ការលំបាក និងការមិនយល់ចិត្ត ត្នា ។ ការដែកគ្នាទោរិញ្ញទៅមកវាំពីបញ្ហាទាំងឡាយ និងផ្តល់ឱ្យពួកគេ នូវការធ្វើជាក់ ដើម្បីរស់នៅជាមួយត្នាប្រកបដោយការយោតបាយត្នា ឱស់ ។

បុរសស្តីត្រូវការភាពកំភ្លាច់ពេលត្នានឹងត្នា ភាពណាប្រឈម មុខនឹងបញ្ញានឹងភាពលំបាកលីបិនទាំងឡាយ ។ អារម្មណីនៃភាពអសន្និ-សុខនឹងការរំដើរវាទ់ដូលនឹងរលាយបាត់អស់ ហើយជីវិតនឹងការតំបន់ការ និង មានសុកម្មង់ល ហើយមានចំណាប់អារម្មណីការតំបន់ប្រសិរីថ្ងៃ ប្រសិនបើមានដែកុណាម្នាក់មានផ្តល់ ដើម្បីថែករាំលកនូវការរំបស់ដែកម្នាក់ទៀត ។

នឹងការងារមួយវិករោគ

ការលើបុគ្គលិតនាក់ស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីផ្លូបាត់ ពួកគេមានទំនាក់ក្នុងការបង្ហាញថែសភាពណូ និងចិត្តលក្ខណៈលូទៅតែបុណ្យការដំឡោះដែរ ដើម្បីបញ្ចាំងនូវចំណាប់អារម្មណីលូរបស់ពួកគេ។ សេចក្តីផ្លូបាត់ត្រូវបានធេនីយាយថាទាក់ ដូច្នេះហើយមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីផ្លូបាត់មានទំនាក់ក្នុងការបង្ហាញថែសភាពណូ ចំណាប់គុណវិបត្តិធិនុជាតិរបស់គ្មានទិញទៅមក។

ជាកំស្នើសុំការកំណើនព្រាយមាមដើម្បីធ្វើឱ្យលើចោរនូវគុណសម្រាតិរបស់ខ្លួនចំណាប់ម្នាក់ទៀត ហើយធ្វើឱ្យស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីផ្លូបាត់ ពួកគេមានទំនាក់ទូលត្រានិងត្រានៅត្រីមតែ “តរីមួល” បុណ្យការ គឺស្ថិតិមួយ។ និងមិនបើកបង្ហាញនូវគុណវិបត្តិរបស់ខ្លួន បូលក្ខណៈពិតរបស់ខ្លួនឡើយ ព្រោះខ្លាចបាត់បង់ដែកម្នាក់ទៀត។ គុណវិបត្តិធ្លាត់ខ្លួននិងការិមួយត្រូវបានធ្វើការបំផុតជាន់ទូកយ៉ាងស្អាត់ នៅក្រោមក្រោលព្រំ គឺចាប់ធ្វើយ៉ាងនេះ ដើម្បីកំណើនបាត់បង់នូវឱកាសនៃការយកណ្យ់គ្មានទិញទៅមកនោះ។ មនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីផ្លូបាត់ ក៏មាននិត្តការធ្វើប្រាក់ដើម្បីបង្កើត ចំណាប់កំហុសនាមួយនូវរបស់ដែរ ដោយគិតថាពួកគេនឹងអាចកែត្រាំងនៅក្រោយពិរិះបារាំង បុច្ញាពួកគេអាចនឹងរស់នៅជាមួយនឹង

កំហុសទាំងនេះបាន នៅលើយដែលយើងហៅថា “ខ្លួចកនាងមានជីថយុទ្ធឌែលបានបិទអស់” ។

បុគ្គលក្រាយពីរោចការហើយ អារម្មណីមនោសពេញនាយការដីប្រជុំ
កំសិករចនីល សភាតពិតនៃចិត្តលក្ខណៈរបស់ត្បាកិនត្បា និងត្រូវលាត
ត្រជាងឡើង បន្ទាប់មកសេចក្តីខកចិត្តយ៉ាងខ្សោយចំណាំរបស់បុគ្គលទាំងពីរ
(កំកើតឡើង) ដូចជាមានពាក្យថា សៀវភៅខ្លះបានលាតកំណែងទុកជាយុរ
មកហើយ អារម្មណីដែលចូលដ្រោនៅឡើយនៅឆ្នាំនេះត្បាកិនត្បានេះត្រូវ
រលូបាត់ ដើម្បីសម្រេចនូវលក្ខណៈពិតនៃដែកទាំងពីរ បន្ទាប់មកការ
សេចក្តីចិត្តយ៉ាងខ្សោយចំណាំកំចាប់ផ្តើមឡើង ។

ទម្រង់ការផ្តល់កសាងរោង:

មេចក្តីផ្លូវបាននៅ តុមានជីវិតដោយពីរដើរកនឹងឱ្យលែបវិធុនុទ្ទេ ប្រ
ពនិត្យនៃភាពិត្យតែម្រាវនោះទេ ។ ពិភពលោកបច្ចុប្បន្ននេះគឺជាពិភពនៃ
សម្រាប់និយម ហើយដើម្បីបានបំពេញនូវតម្រូវការនៃដែកសម្រារ៖ ការមាន
ហិរញ្ញវត្ថុ និងថិការដែលម្រែចិត្តឱ្យមានដំខាន់ ។ បើត្រានរបស់
ទាំងនេះហើយ ត្រានត្រូវការណារណរាយរស់នៅប្រកបដោយជាសុកភាព
ឡើយ ។ ន្ថានភាពបែបនេះ ប្រែកលជាបង្ហាញនូវសុភាសិតថា “ការ

ភាពក្រឹករាយកដៃមាត់ទៅ សេចក្តីផ្លូវការកំហែងឡាយមាត់បង្កួច” ។
នេះមិនមែនមាននីយថា មនុស្សគ្រប់គ្នាត្រូវតែជាអ្នកមាន ដើម្បីធ្វើឱ្យ
ជិតអាពេហ័ពិតាបៀដើរការនោះទេ បុន្ញេស្សប្រសិនបើបុគ្គលមានភាពថា
បាច់នៅជិតដែលផ្តល់ឱ្យតាមរយៈការងារមានលីង និងកម្រាងការណ៍
យ៉ាងហុត់ចត់ ភាពព្រៃយារមុខុសទំនងជាគ្រឿននោះ កំអាចនឹងត្រូវកំចាត់
បង់ចេញទិន្នន័យអាពេហ័ពិតាបៀតាននៅរ។

ភាពមិនស្រួលណុខស្អួលនៃភាពក្រឹករាយនោះ អាចនឹងមែនស្រាវជ្រាវ
បាន ប្រសិនបើមានភាពយោតយល់រវាងគួរឯកសារិយាយ៉ាងពេញលេញ ។
ដើម្បីទាន់ពីត្រូវយល់ពីថ្ងៃដែលការសង្គម ទាំងពីរនាក់ត្រូវតែមានតុក
រាល់បញ្ហាទាំងអស់ចោរ “បញ្ហារបស់យើង” ហើយថែករាំលក្ខវរាសនា
មិនទៀតទាន់ទាំងអស់នេះ ក្នុងស្ថារតិពិតប្រាកដម្នយ នៅជិតដែកឃើប្បរ
អំពេង ។

អិវិជ្ជមុនអាពេហ័ពិតាបៀ

នៅក្នុងគម្ពីរអង្គភាពនិកាយ មានផ្ទុកនូវឱវាទដ៏ប្រកបដោយគុណ
តែម្មជាគ្រឿន ដែលព្រះសម្បាលមុន្តុបានត្រាស់សម្រេចដល់យុវវារិរោចបមុន
អាពេហ័ពិតាបៀ ។ ដោយការដើរជាតារាងអាចនឹងមានឧបសត្វជាគ្រឿនជាម្នយ

និងញ្ញាតិសាថែង ទីបញ្ញីទំនួរយក្រុវាទាងដាស់តេវិនក្រើនលីកឃុំ
ផលនូវការគោរពចំពោះមាយក្រុក ឱ្យតុកក្រុក និងបម្រើតុកតាត់ដោយ
សេចក្តីផ្លូវដូចជាយិតុកមាយរបស់ខ្លួនបងើត ។ ពួកនាន់ត្រូវបានរំពឹង
ថានិងផលកិត្តិយសនិងការគោរពចំពោះសាថែង និងមិត្តភកិរបស់ស្អាមិ
ជុងដែលបានផ្តល់បិយាតាស ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសុខនិងភាព-
ព្រឹងស្រួលត្រូវក្នុងផ្ទះថ្វីរបស់ខ្លួន ។

ពួកនាន់ត្រូវបានផ្តល់ឱវាទិញ្ញិក្រាយលើយុទ្ធសាស្ត្រ និងស្រាវជ្រាវ
អំពើលក្ខណៈរបស់ស្អាមិខ្លួនឱ្យដើរពីសកម្មភាព មិនតាមក្ខណៈ និងអធ្យា-
ស្រីយដើម្បីឱ្យបានប្រយោជន៍ និងសហការត្រូវបានរំពោះក្នុងផ្ទះថ្វី
របស់ខ្លួន ។ ពួកនាន់ត្រូវបានប្រើសុភាពរបស់ខ្លួន មានសម្រានចិត្តល្អ និងមិនខ្សោះ
ខ្សាយប្រាក់ចំណូលរបស់ស្អាមិ និងមិនការចំណាយក្នុងផ្ទះទាំងអស់ចាត់
ថែងឱ្យបានត្រីមត្រូវ ។ ឱវាទិញ្ញិក្រាយត្រូវបានរំពោះក្នុងផ្ទះទាំងអស់ចាត់
ទៅហើយ នៅពេលត្រីមត្រូវ និងមានប្រយោជន៍រហូតមកដល់សព្វថ្វីនេះ ។

៤. ខេប្បទេសចរណ៍ និងការរាយការណ៍

ភ្នែកទេសចរណ៍ដែលបាននិយាយអំពី "កំណើនធនិងសេចក្តីផ្តើម" មនុស្សមួយចំនួនបានវិនិច្ឆ័យថា ដោយនិយាយចាត់ពុទ្ធសាសនា ប្រជាមុននឹងជីវិតអាតាប់ពិពាហ៍។ ពួកគេខុសចាប់នឹងស្រុងប្រាជែពុទ្ធឌីនដែលបាននិយាយប្រជាមុននឹងជីវិតអាតាប់ពិពាហ៍ឡើយ បើនេះប្រាជែអង្គត្រង់បានចងុលបង្ហាញនូវរាល់បញ្ហាការណ៍បាត់បាត់ និងសេចក្តីផ្តើមបានមួយដែលមនុស្សចាំងឆ្លាយអាចនឹងត្រូវប្រឈមមុខ នៅពេលដែលពួកគេចាប់យកនូវការទទួលខុសត្រូវនៃជីវិតអាតាប់ពិពាហ៍ មិនមែនដោយសារត្រាន់ពីប្រាជែអង្គត្រង់ក្នុងវគ្គភាព មាននូយចាប់ពីប្រាជែមួយដែលបានបង្ហាញនូវការណ៍អាតាប់ពិពាហ៍។

សកម្មភាពនៃអាតាប់ពិពាហ៍បានបញ្ជាក់ថា បុត្តិលម្អាកំនែនដែលប្រាកន់ជាប់ចំពោះរូបលោក ហើយដោយសារត្រីមិនបានយើងគ្រប់ដណ្តូប់ទៅដោយគណ្តាល សេចក្តីប្រាញា ឧបាទាន តីសេចក្តីប្រាកន់ម៉ានិងអារម្មណីរបស់មនុស្សជាតិ បើនេះវាតាមមុត្តាដែលបញ្ជាក់ថានេះតែនឹងកើតមានឡើង។ ការណើនេះកើតឡើងនៅពេលដែលយើងត្រូវពិចារណាលើវត្ថុរការរបស់អ្នកដែល ហើយដូលឯកសារនីមួយៗ ត្រូវការនោះ។

ក្រុមសាសនា

ការវិភាគយ៉ាងប្រាលេដ្ឋានចំណោះលក្ខណៈនៃខ្លួន (អត្ថលក្ខណៈ) មានសារ៖ សំខាន់ណាស់ ក្នុងការជួយយើងឱ្យយល់អំពីដើមកំណើតនៃ បញ្ហា សេចក្តីផ្លូវយារម្ភ សេចក្តីទូទៅនៃនាបស់យើង និងពីរបៀវប យកឈ្មោះនូវបញ្ហាចំងនោះ។ នៅក្នុងទីនេះខ្លួនគឺជាបែបសាសនាមានសារ៖ សំខាន់ណាស់ សម្រាប់រក្សាទុវិធីត្រួតព្រកបដោយសេចក្តីសុខស្អែប់។ បើនេះ ទោះជាយ៉ាងណាក់ដោយ មនុស្សមិនតប្តិជាជាមេរបស់សាលានាមួយ ឡើយ។ មនុស្សមិនមែនដើរឲ្យសាសនាថេ សាសនាថេតើដើរឲ្យមនុស្ស។ មាននីយថា មនុស្សត្រូវដឹងពីរបៀវបបៀវប្រាស់សាសនា សម្រាប់ធ្វើខ្លួនឱ្យ ប្រសើរឡើង និងសម្រាប់សេចក្តីសុខ ក្នុងមាតិកាដែលត្រូវឱ្យគារពលស្អែប់-ស្អែង។ ជាងមួយតាតោយការដើរតាមការសង្គ្រោះបែបសាសនាដាក់ណាក់ណា មួយ សិក្សាបទ និងបទបញ្ជីទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយសង្គមទាក់ ប្រជាយកម្មបង្កិតបង្កែ ដោយគិតថាយើងមានការពួកចិត្តត្រូវតែសមាង ការកាន់យកនូវសិក្សាបទនៃបទបញ្ជីនោះទេ ហើយនិងមិនចម្រោះដល់ ការយល់ដឹងត្រូវត្រូវនោះទេ។

ទស្សន៍ដៃសំខាន់មួយរបស់ពួកសាសនាតីថា ព្រះពួកអង្គមិនបាន ដាក់កំបិតចង្វាប់សាសនានាមួយឡើយ។ ព្រះពួកអង្គគឺជាសាធារណ៍

ពេលយកតំដែលបានបញ្ជីនៃក្រមវិនិយោគប្រចាំពុកយើង ដើម្បីលើកកំពស់ឱ្យប្រើបានតាមមាតិជីតរបស់យើងផ្ទាល់។ បុគ្គលាមាចប្រពិបតីតាមសិក្សាបទ សមាជាននូវសិក្សាបទនេះទាំងយ៉ាងត្រួតពិនិត្យ បុំនែវាមិនមែនជាច្បាប់សាសនា ដែលជាការពិនិត្យកិច្ចក្រោមត្រួតពិនិត្យនេះទេ។ វាអាម៉ែយលើយើងទាំងស្រួចក្នុងការដើរតាមឱវាទនេះ តាមរយៈបញ្ហាបស់យើងនិងពិនិត្យវីដែលលួសប្រចាំខ្ពស់យើងផ្ទាល់ និងអ្នកដែលដឹង។ តាមរយៈការវិនិច្ឆ័យ ចំណុចលួនិងកំហុសនោះ យើងនឹងរៀនធ្វើតាមឱវាទដែលផ្តល់ឱ្យយើងតែសេចក្តីសុខសន្តិភាពម្យានប៉ុណ្ណោះ។

បុគ្គលគួរឱ្យព្រាយយាមឈ្មោះយល់អំពីសភាតនេះជីវិតជាលោកឲ្យដោយការដើរខ្ពស់ថា បុគ្គលនឹងត្រូវប្រឈមមុខចំពោះបញ្ហាចំនួនយោបុគ្គលនឹងអាចពានឯកសារប៉ុណ្ណោះបាន និងរៀនប៉ះខ្ពស់ឱ្យបានរៀនជាដែននេះ ដើម្បីប្រឈមមុខចំពោះបញ្ហា ដែលភាពនឹងកែតមានឡើងនៅក្រោយពេលរៀនអាពប័ណ្ណប៉ុណ្ណោះ សាសនាមានសារ៖សំខាន់ណាស់ក្នុងការជួយបុគ្គលឱ្យយកឈ្មោះលើបញ្ហាបស់ខ្ពស់។ អ្នកដោយដែលបុគ្គលបានសិក្សាអំពីគោលការណីសាសនា កាលដែលបុគ្គលនៅពីក្នុងភាពនឹងយកមកអនុវត្តដើម្បីថ្លែសវាងការយល់ច្រឡាំ ការខកចិត្ត និងសេចក្តីអស់សង្កែមបាន។ ទន្លឹមត្រានេះដោរ គុណសម្បត្តិលួយដៃជាកំលាក់ ដូចជាសេចក្តីអត់ធន់ និងបញ្ហាការយល់ដឹងដែលយើងបានសិក្សាផាមរយៈសាសនា គឺ

ជារៀបចំមានតម្លៃ និងមានសារ៖សំខាន់លាស់ ក្នុងការធ្វើយេងឱ្យដឹក
នាំនូវជីវិតអាតាប់ពិពាហ្មា ប្រកបដោយសេចក្តីសុខសន្តិភាព ។

ជារៀបចំមួយ ដោយសារ៖តម្លៃការយោតយល់ត្រាញទិន្នន័យ
មកនេះហើយ ដែលដោត្រូវអាតាប់ពិពាហ្មា ជារៀបចំជីវិតដែលពេញនូវ
ដោយសេចក្តីទុក្ខនៅទ្រនា ។ លទ្ធផលនេះគឺជាក្នុងទាំងអស់កំ
ត្រិវិទ្យាលរោងទុក្ខនេះដែរ ។ យើងគូរតែដឹងអំពីរបៀវបដោះស្រាយបញ្ហា
របស់ខ្លួនដើម្បីនឹងជីវិតអាតាប់ពិពាហ្មា ទៅកសិកម្មដូល ។ សាសនា
អាចជួយអ្នកក្នុងបញ្ហាដែល ។

៥-ខ្សោត្រូវនេះបែបលាងទេទៀត

សិទ្ធិបុគ្គល

បុញ្ញលោកតុម្លួយបណ្តាបុញ្ញលោកជាប្រើប្រាស់ឡើង នៃការព្យួយចារម្មយ៉ាង ក្រោមធនធាន ក្នុងចំណោមបុគ្គលដែលមិនបានសិតនៅក្រោមសាសនាដែលមិន មែនជាដែនជាតិសេចិចនៅទេ គឺជាបញ្ហាដែលការផ្តាស់ប្តូរដើរសិរីសាសនា មុនពេលរៀបអាពាប់ពិពាប់។ ចំណោកងារបុគ្គលសាសនានិងសាសនាបិណ្ឌ មិនដែលត្រូវឱ្យគុណ្ឌាមិកវិយាតារនៃសាសនាដែលយុទ្ធផល មុនពេលរៀប ចំអាពាប់ពិពាប់នៅទេ អិចិនុយកិច្ចមានសាសនាដែលប្រើប្រាស់ឡើង ការចាប់យកដល់ប្រយោជន៍ពីភាពអត់មិន និងសេវាការបស់សាសនា ទាំងនេះ។

ផ្តល់នូវអ្នកដែលប្រព័ន្ធមេនាសព្វតាមជាតិប្រើប្រាស់ឡើង និយាយ អាពាប់ពិពាប់មិនមែនមាននឹងយថា ជាការបាត់បង់នូវអត្ថ- សព្វាណាន់បុគ្គលពីរនាក់ទាំងស្រុងនៅទេ។ នៅពេលដែលសាសនាម្លាយ តម្រូវចាប់ដែកទាំងពីរនាក់ត្រូវតែមានផ្តាកសព្វាសាសនាដែលយុទ្ធផល ហើយបានប្រាកដនូវសិទ្ធិមនុស្សនៃបុគ្គលម្នាក់។ ក្នុងការធ្វើឈើដែលបុគ្គល ចង់ធ្វើ។ សង្គមទាំងឡាយក្នុងប្រព័ន្ធសាស្ត្របង្ហាញពី "ជាការពីរបាយ

ការងារក្រោមគ្រប់ ” គឺមិនមែនត្រឹមតែអាជីវិ៍ទេនៅទេ ប៉ុណ្ណោះមែនជាប័ណ្ណិក គួរឱ្យប្រាថ្ញាចែងចានទេវតែដែរ ។ ចេញពីភាពបែកបាក់ត្វាចូលមករកការ គោរពដើរក្រោម និងភាពយោគយល់ត្រា ។ ការណីនេះគឺអនុវត្តនៅក្នុង អាណាពីពិភាក្សាដែងដែរ ។ មានឧទាហរណ៍ដែលជាកំស្លែងជាប្រើប្រាស់ទូទៅជាប័ណ្ណិក គោរពដែលស្មានឱ្យរក្សាទុរដ្ឋនៃវិរបស់ខ្លួនធ្វើឡើង ហើយនៅពីរបស់ខ្លួន ហើយមិនមានការ ប្រយោមមុខជាកំត្រានៅឯើំ ។

ពួកសាសនិកជនទាំងឡាយ មិនបានជីថាស់ទេនៅនឹងអត្ថិភាពនេះ លទ្ធផលនៃសាសនាដែលនៅទេ សូមឱ្យពេលវិលនៅក្នុងជ្លួនដែលមួយកំដោយ ។ ជាអកុសល តិវិបាប័នដែលប្រើប្រាស់ត្រូវបានគោរព ត្រូវបានគោរពឡើង ដោយអ្នកសាសនាដែលមិនមានភាពអេវ៉ែនខ្សោះជាប្រើប្រាស់ រងចាំពីរិកសាសនិក ដើម្បីអនុញ្ញាតាមត្រប់មធ្យាបាយ ។

ពួកសាសនិកប្រកបដោយបញ្ហា ត្រូវតែដឹងនូវការណាមួយទេ ។ ត្រូវបានមនុស្សមានបញ្ហា និងប្រកបដោយខត្តមកតិ ដែលយល់ច្បាស់នូវវិវី ដែលខ្ពស់ដោយជាកំតាមដីនៅឯធម៌បន្ថែមទៀត ហើយជាប៉ុន្មោះបង់ចោលនូវនឹងនៅ នៅ ដោយត្រាន់តែដើម្បីបំពេញនូវតម្រូវការ ដែលមនុស្សធ្វើឡើង ចំពោះសាសនាដែលមួយទៀតឡើយ ។ ពួកសាសនិកមិនបានតម្រូវឱ្យដោយ

របស់ខ្លួនកាន់យកច្រោះពុទ្ធសាសនាថោនេឡើង ទាំងដែលខ្លួនកំមិនបានបង់
ថាលក្ខុវជីនីជាល់ខ្លួនឯងជាល់នោះដែរ ។

សេចក្តីទួលិន្ទយក្រាយអាតាប់ពិចារណា

កាលដែលយុវវីយជាក់ក្នុងសេចក្តីស្ម័បា ពួកគេបានត្រូវមជាប្រើប្រាស់
ស្រែក្នុងការធ្វើពាណិកមួយជាថ្រឿន ដើម្បីឱ្យខ្លួនបានរៀបអាតាប់ពិចារណា
សិន បុន្ថែក្រាយពីនោះមកពីរទៅបិត្យា នៅពេលដែលការកិច្ចជាក់ស្ថុង
ក្នុងការកសាងជីវិតអាតាប់ពិចារណ៍ឱ្យធានាគិត្យនៃយោង បានចាប់ផ្តើមហើយ
សេចក្តីខកបំណងកំច្បូលមកទិន្នន័យជាលើកដែរ ។ កាលដែលក្នុងដែលបានបង់
ជីវិសាសនាដៃជ្រាលដោរបស់ខ្លួន ដើម្បី "សេចក្តីស្ម័បា" ចាប់ផ្តើម
ភ្លាយក្រាយក្នុងការដែលខ្លួនបានធ្វើដោយ ការយល់ខ្ពស់ដែលមិនមាន
នីយកំរើតឡើង ។ បញ្ជាចាំងអស់នេះបានធ្វើឡើងឡើងដែលបានការតាមតីងក្នុង
អំឡុងពេលម្ខយ នៅពេលណាកំដែលមានភាពធ្វើត្រូវបានក្នុងជីវិតអាតាប់
ពិចារណា៖ ហេតុនោះកំនឹងនាំឱ្យមានជោះរកិតឡើង ។ ហើយជាម្មតា
មូលហេតុម្មយដែលនៃជោះនិងថានជាសំនួរឡើងថាគើតក្នុង ត្រូវស្ថិត
ក្នុងសាសនាអាមួយ?

ម៉ែនហើយ រឿងនេះមានសារ៖សំខាន់ណាស់សម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ទួនការដឹងថា ប្រសិនបើដែលការណើផ្តាល់ប្រសាសនា មកពាក់ព័ន្ធបើយ វាគ្រោះតែដើរកលើដីឡើតិចប្រាកដ មិនមែនប្រាន់តែជាការសមរម្យ ប្រការមាប់បង់នៅទេ ។ ពួនុសាសនាក្រោនុវិសាទបស់បុគ្គលម្នាក់ទួនការធ្វើសរើស ។ គោលការណើនេះ គឺត្រូវបានគោរពដោយមនុស្សក្នុងប្រជាការប្រចាំរី។

វិធីរៀបចំប្រជាការ

តុមានពិធីប្រជីលិកការណើរបស់ពួនុសាសនាផាក់លាក់ទេ សម្រាប់ការប្រារព្យិភាពបានបើពិពាហ៍ តែពួនុសាសនាទទួលស្អាល់នូវប្រព័ណិត និងរប្បធម៌ ដែលអនុវត្តដោយប្រជាធិនិច្ឆ័ន់ក្នុងប្រទេសជ័យ។ ដូច្នេះហើយពិធីធ្វើតាមបែបពួនុសាសនាខុសត្តាតិប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយទៀត។

ការអនុវត្តជាទូទៅ សេវាកិច្ចសាសនាសម្រាប់ការប្រសិទ្ធភាពយ៉ាសិរីរវា និងដើម្បីផ្តល់នូវឱការដល់គួរឈាមិភាព តើធ្វើឡើងជាលក្ខណៈប្រព័ណិតិមិនចាន់ក្នុងវត្ថុអារម្ម បុក់នៅជួនេះ ដើម្បីផ្តល់នូវឱ្យមសារដែលបាប្រសិរីដល់ពិធីអាពាហ៍បានបើពិពាហ៍។ នាបច្ចុប្បន្ននេះ នៅក្នុងប្រទេសជាប្រើប្រាស់ ក្រោពិការប្រសិទ្ធភាពយ៉ាសិរីរវា អង្គការសាសនាក៏បានផ្តល់នូវ

អំណោចដីឱ្យរិក និងការចុះឈ្មោះអាពេហ័ពិតាបៀ មួយអនុវត្តដោយការ
ចេញផ្សាយសិទ្ធិបញ្ចក់អាពេហ័ពិតាបៀស្របច្បាប់ដែរ។

ដោយគ្រឿន ចំណុចដែលសំខាន់បំផុត គឺថាគ្នុងសាមីភិយាល័រតែ
មានភាពស្អោះត្រង់ តតរៀបចំវា ក្នុងបំណងដើម្បីនិងសហការត្រា និង
យោតយល់ត្រា មិនត្រឹមតែក្នុងពេលមានសេចក្តីសុខនោះទេ ប៉ុន្តែថែម
ទាំងនោះពេលណាកំណែលពួកគោប្រយោមមុខនឹងបញ្ហា ភាពលំបាតលំបិនទាំង
ឡាយដែរ។

៦. សេវាធុខ នាមអគ្គិដ្ឋ ិនទានទទួលខុសត្រូវ

ការដឹងច្នៃរាជអស់បុរីយុទ្ធទិន្នន័យ

នៅក្នុងអគ្គិពកាល ត្រានករណីនេះដូចជាការចុះឈ្មោះក្នុងសំបុត្រអាណាពីពិពាបីឡើយ ។ បុរសស្រីសម្រេចចិត្តទៅរិញ្ញទៅមកកុងការយកត្រាជានីប្រព័ន្ធ ហើយក្រាយមកពុកគោរស់នៅជាមួយត្រាទៅ ។ អាណាពីពិពាបីរបស់ពុកគោរត្រូវបានអនុវត្តក្នុងវត្ថុមាននៃសហគមន៍ ហើយការលំបែននៃត្រាតាំងឱ្យមានឡើយ ។ រឿងដែលសំខាន់បំផុតគឺថាទុកគោរដោយសេចក្តីស្រួលបាន ហើយគោរពនូវការទទួលខុសត្រូវចំពោះត្រាទៅរិញ្ញទៅមកជានិច្ច

ការចុះអត្ថាសុវិល មានសារ៖ សំខាន់ណាស់ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ដើម្បីធានានូវសន្តិសុខ និងការការពារនូវត្រពេលម្រោត ព្រមទាំងក្នុងទាំង ។ ដោយសារៗតារាជីវិសនិត្តិសុខ គួរឱ្យការពារនូវអសន្តិសុខ គួរឱ្យការពារនូវបំភេទ អាណាពីពិពាបីស្របច្បាប់មួយ ដើម្បីធានាណីរុញ្ញកគមមានចំណាយយ៉ាងស្រួលបច្បាប មិនអាចដើម្បីនឹងដើម្បីរឹងដើម្បីរឹងកន្លឹងដើម្បីរឹងកន្លឹងដើម្បីរឹងកន្លឹង ហើយមិនដើម្បីទុកបុកមេញពេចចំពោះត្រានឹងត្រាទៅឡើយ ។ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះគួរឱ្យការពារនូវ

មួយចំនួនមានដាក់កិច្ចសន្យារោគប៉ែមឡើត ទៅលើអ្នដែលឱ្យនឹង
កិត្តិថ្លើងចំពោះទ្រព្យសម្បតិ ប្រសិនបើពួកគេលើលេលេត្ត។

ស្ថាកម្មធមលជីវិតអាណាព័ព័ទាប់ពិភាក្សា

យោងតាមការប្រវែនប្រដៃរបស់ព្រះសម្បាលមួន ទាក់ទងរឿង
អាណាព័ព័ទាប់នេះ ស្ថាកម្មធមលជីវិតអាណាព័ព័ទាប់ពិភាក្សាបានចូល
មានចំណែនខាងក្រោមនេះ :

- សេចក្តីផ្លូវត្រៀម
- ការយកចិត្តទុកដាក់
- ការពួកកិច្ចគ្រុណរ
- ការធ្វើការត្រួតពិនិត្យ
- ការដំឡើងក្នុងក្នុង
- ការសន្យាំសំចែ
- ការធ្វើតំណែងអាបារ
- ធ្វើឱ្យតាត់ស្អែករបស់អារម្មណីនៅពេលដែលតាត់ក្រោដីន
- ដំឡើងក្នុងក្នុង

ក្នុងការពិបណ្ឌុងនោះ សេចក្តីផ្លូវបានកិច្ចពិស្ថាយធម៌ :

- ការទទន់ភ្លុន

- សុភាពរបស់វា
- ភាពចេះវេលាបាយ
- សិនិសុខ
- យុត្តិផិតិ
- កម្មភាព
- ភាពឆ្លោះត្រង់
- មិត្តភាពល្អ
- មានសិលជ្ជិ

ក្រោពីដឹកមនោសពេទ្យតនា និងការមែនុណី គួរាមិកវិយាយនឹង
ត្រូវយកចិត្តឡើងដាក់ចំពោះស្ថានភាពជិតិមួយប្រចាំថ្ងៃ មិត្តភាព
និងភាពព្យិចចិត្តសង្គមផ្សេងៗ ។ ដូច្នេះការពិភាក្សាត្រូវបាន
ស្វ័យប្រវត្តិការអំពីបញ្ហាផ្លូវការ ភាពនិងដូលយបដើតបរិយាកាសត្រូវកិត្ត
និងយោតយល់ត្រូវការដោះស្រាយនូវបញ្ហាស្ថិកដោយដែលកៅតទ្រឹនឯង ។

ទិវាទរបស់ព្រះសម្ងាត់មុនចំណោះឆ្នោតការិយា

១- ការិយា

ក្នុងការទូទាត់នៃស្ថិតិថ្ននាំរបស់ខ្លួន ពីរឿងជីតអាតាប់ពិពាប់នៅ៖ ព្រះសម្ងាត់មុនចំណោះឆ្នោតការិយាល័យប៉ុណ្ណោះ តើដឹងដើម្បីមានសម្រាប់ព្រះសម្ងាត់មុនចំណោះឆ្នោតការិយាល័យប៉ុណ្ណោះ នៅពេលដែលព្រះអង្គភីជាការព្រាកដនិយមនិងការអនុវត្តដាក់ស្វែង នៅពេលដែលព្រះអង្គភីលក្ខណៈណូរ មួយចំនួននៃជីតិមួយចំឡើមួយចំឡើ ដែលស្ថិតិអនុវត្តន៍ដោយសារការិយា ។ ឱវាទរបស់ព្រះអង្គភីជាការព្រាកដនិយមនិងការអនុវត្តដាក់ស្វែង នៅពេលដែលព្រះអង្គភីលក្ខណៈណូរ មួយចំនួននៃជីតិមួយចំឡើមួយចំឡើ ដែលស្ថិតិអនុវត្តន៍ដោយសារការិយា ។ ព្រះពុទ្ធអង្គភីលក្ខណៈឱវាទនៅក្នុងឱកាសធ្វើឱ្យក្នុងឱកាសធ្វើឱ្យក្នុងឱកាសការិយាត្រូវតែ :

- មិនមានចិត្តអារក្រកំប្រែដំឡើងបុគ្គលិក
- មិនយោរយោ ថ្មីគោះហោះហោក ប្រប្រើអំណាច
- មិនចាយវាយប្រាកំកាសខ្លះខាយ បុន្ថែតូរសំនោះប្រកបដោយមាតិសេដ្ឋកិច្ច
- ថែរក្បានិងសន្យាំដែប្រាកំចំណូលនិងត្រព្យសម្រាតិដែលស្រាវជ្រាវបានមក
- តើដឹងតើយកចិត្តទុកដាក់ និងការបិសុទ្ធចិត្ត កាយ

- ប្រកបដោយភាពស្វោះគ្រង់ មិនមានចិត្តធិតក្បែត
- មានសំដើទន្លេក្នុង និងមានការប្រកបដោយភាពសុភាពរបស់រាយ
- សប្បុរស មិនមាត់ប្រើបានចំណេះស្វាមិខន មានវិរិយាប័ចសិរិចំណេះសេចក្តី
- ប្រកបដោយចិត្តករុណាចំពោះស្វាមិខន មានវិរិយាប័ចសិរិចំណេះសេចក្តី
- សុវត្ថមួយទេ និងប្រកបដោយសេចក្តីគោរព
- ត្រដាក់ ស្អប់ យោតយល់ត្រា ហវមិ មិនត្រឹមតែដាកវិយាបូណ្ឌោះទេ ប៉ុន្តែ
ថែមទាំងជាមិត្តភកិ និងអ្នកផ្តល់បើក្បារឡើងឈាមមានតម្រូវការកើត
ឡើង ។

នៅក្នុងសម្រេចបញ្ហាល មែសាសនាងវិទ្យាទៀត ក៏ណាននិយាយដែល
ដែរអំពីត្រនាទី និងភាពពួកចិច្ចរបស់កវិយាចំពោះស្វាមិ ដោយសង្គត់ច្បៃនៃ
ជាតិសេសឡើលើត្រនាទីរបស់កវិយា ក្នុងការបង្កើតក្នុងសម្រាប់ស្វាមិផ្តល់
នូវការយកអាសាប្រកបដោយភាពស្វោះគ្រង់ និងផ្តល់នូវសេចក្តីសុខខែន
ភាពជាស្វាមិវិយាបូណ្ឌោះ ។

សេហកមនីខ្លះ ផ្តាច់បានជាក់លាក់អំពីការមានក្នុងប្រុសក្នុង
គ្រូសារ ។ ពួកគេដើរីថា ក្នុងប្រុសមានភាពចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការធ្វើវិវ
តិធីបុណ្យសព្វរបស់ពួកគេ ទៅបង្កើតបរលោករបស់ពួកគេ និងបានឲ្យប្រ-

លើវរទឹង ។ ការបងដីយក្តុងការបានកួនប្រុសអំពីកិរិយាទីមួយ ឬនៅលេះ
សិរីភាពឱ្យបុរសមានកិរិយាមួយឡៀត ដើម្បីបានកួនប្រុស ។ ពុទ្ធសាសនា
មិនបានគាំទ្រចំពោះដើស្បីនេះឡើយ ។ បើយោងទៅតាមព្រះសម្បថ្លីឱវាទ់
ដែលប្រើដៃបានបានប្រើដៃបានប្រើដៃ ហើយបានប្រើដៃបានប្រើដៃ ហើយបានប្រើដៃ
កម្ពស់ដែលនៅកម្ពស់ខ្លួនជាល់ ។ មិនថាកួនប្រុស បុរសត្រីកើតឡើង
កំណត់ដោយអីពុកប្រាមាយឡើយ បើនេះដោយកម្ពស់កួនប្រុសនេះជាល់ ។
ហើយសុខមានភាពរបស់ឱពុក បុជិតាមិនបាន ពីដែកទៅលើកួនប្រុស
បុចោះប្រុសនោះទេ បុគ្គលម្នាក់កំពុងខ្លួនខ្លួនប្រើដៃបានប្រើដៃ
ជាល់ ។ ដូច្នះហើយ យើងយើងចាប់បុរសក្នុងការមានអារម្មណីថាមិនមានសមត្ថ-
ភាព ការលើចិនបានកួនប្រុសនោះ ។ ពុទ្ធដីវាទ់ដូចយ៉ាងម្រែងនូវការ
យ៉ាងខ្ពស់របស់មនុស្សជាថ្វីន និងកាត់បន្ថយបាននូវសភាតនេះសេចក្តីទុក
ព្រោយបានមួយរបស់ត្រូវបានប្រើដៃបានប្រើដៃបានប្រើដៃបានប្រើដៃប្រើដៃ
"ពិធីរបស់ដូនភាពនោះ" ។

បើទោះបីជាតុនាទីរបស់កិរិយាធំពោះស្អាម ត្រូវបានបញ្ជាផីក្នុង
ក្រុមវិនិយរបស់ខ្ពស់ដីកំដោយ តែមិនបានបញ្ជាក់នូវតួនាទី និងកាតព្យិកចិត្ត
របស់ស្អាមិចំពោះកិរិយាទេ ។ បើនេះនៅក្នុង **សិក្សាអេការណ៍សូក្រ** ព្រះសម្ប-

សម្បទ្រជំហានសម្បងយាងច្បាស់លាស់ អំពើគ្មានទីរបស់ស្ថាមីចំពោះ
កវិយាទិន និងតួនាទីរបស់កវិយាទិន ពេលស្ថាមីចំពោះស្ថាមិ។

៤- ឯ៍

ក្នុងការធ្វើយកបទទៅនឹងត្របសុ ចំពោះរបៀបដែលស្ថាមីគឺ
ជួយដល់កវិយារបស់ខ្លួន ព្រះពុទ្ធអង្គបានបញ្ជាក់ថា ស្ថាមីគ្មានកប្បិជ្ជល់កិត្តិ-
យស និងគោរពកវិយារបស់ខ្លួន ដោយមានភាពស្មោះត្រង់ចំពោះនាង
ផលអំណោចក្នុងការត្រូវបំត្រង់កិច្ចការនៃដល់នាង និងដោយការផលផ្លូវ
គ្រៀប់សំគិតសំអាយុងដីជោរ ។ ពួកខ្លួននេះ ព្រះអង្គទ្រជំហានសម្បង
តាំងតែពីជាង ១៥ សតវត្សរំមុនមកម៉ែនេះ បុន្ថែមឱវាទនេះនៅតែល្អិនមាន
ប្រយោជន៍រហូតដល់ស្ថាមិចំពោះនេះ

ដោយការដឹងនូវទីកច្ចាស់បុរាណ ដែលមានទំនាក់ទំនាក់ទូទៅ
ថាមួយមួយដែល ព្រះពុទ្ធអង្គបានធ្វើនូវការផ្តាស់ប្តូរ ដែលគ្មានតំណែងការ
លើកតំកើងនូវប៊ាន់របស់ស្ថាមិ ដោយការផលផ្លូវការនៃសាមញ្ញ ស្ថាមីគឺ
ផលផ្លូវកិត្តិយស និងគោរពចំពោះកវិយារបស់ខ្លួន ។ ស្ថាមីគឺមានភាព
ស្មោះត្រង់ចំពោះកវិយាភុទ្ធន ដែលមាននិយមថា ស្ថាមីគឺបំពេញ និងរក្សានូវ
ការពិច្ចភាពបៀវិបាយកវិយារបស់ខ្លួន ដូចែះការប្រព័ន្ធឌីជីតិ៍

ធ្វើដាក់ក្នុងទំនាក់ទំនងអាតាប់ពិភាក្សា ក្នុងអគ្គន៍យនៃពាក្យរេចនីត្រប់ម៉ាត់។ ក្នុងនាមជាមេគ្រោះនារ ស្រាវជ្រ័យនៅលើខាងក្រោងដោយខាងមិនបានព្រោះហេតុនេះ ស្រាវជ្រ័យប្រគល់ផ្ទុកជាក់នូវកិច្ចការដួន៖ឱ្យដល់ករិយា ដែលយើងមាត់ទូកចាត់ជាអ្នករក្សា និងអ្នកថែកនូវត្រពូលម្នាក់ និងជាអ្នកត្រប់ត្រង់សេដ្ឋកិច្ចដួន៖ ការធ្វើតំណើដំឡើងសំអិតសំអាងការ ដល់ករិយាតីជានិមិត្តូបនៃបេចកូលត្រពូល ការព្រៃយបារម្បិនការយកចិត្តទូកដាក់របស់ស្រាវជ្រ័យមកលើករិយា។ ការអនុវត្តនូវនិមិត្តូបនេះ ត្រូវបានអនុវត្តតាមពីរលីមិនីមិត្តូបនៃការយកចិត្តសាសនិកជន តែជាអកុសលវាស្តិតនៅក្នុងព្រោះថ្នាក់ស្រីរតែនឹងស្អាប់បង់សុខុមាភ ដោយសារតែតិចលើអវិយជមិសម៉ែនិនីមិត្តូបនេះ។

អតិថតកាល

នៅក្នុងអតិថតកាល ដោយសារតែរចនាសម្ពន្តសង្គមស្រីរតែត្រប់សហគមន៍ មានភាពខុសត្រាតីអើដែលយើងយើងនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ស្រាវជ្រ័យករិយាតីនៅក្នុងព្រោះត្រូវបានការយកចិត្តសាសនិកជន មានការយកចិត្តសាសនិកជន ពីព្រោះបុគ្គលូម្នាក់ទិន្នន័យដាក់លាក់នូវអើដែលជាត្រូនាថីរបស់ខ្លួនក្នុងភាពជាដែក។ "សេចក្តីផ្សែរ" ដែលស្រាវជ្រ័យនេះ និងករិយាលុខៈព្រាយមាយបង្ហាញអ្នកដៃទែ ដោយការឱ្យបើតចិត្តត្រូ

ក្នុងទីសាធារណ៍ មិនមែនជាការបង្ហាញយ៉ាងចាំបាច់នូវសេចក្តីផ្លូវត្រូវ បុរាណយាតមួលត្រូវតាតិត្រាកដនោះទេ នៅក្នុងអតិតាល បើទោះបីជាតុស្សាមិករិយាយមិនបានបង្ហាញនូវសេចក្តីផ្លូវត្រូវ បុរាណមួលខាងក្នុងជាសាធារណីក៏ដោយ ពួកគេមានការយាតមួលត្រូវ និងការគោរពគ្នានៅវិញ្ញុទៅមកយកដំបានជាប្រធ័ណិតបរមបុរាណដែលមនុស្សមានក្នុងប្រទេសខ្លះថា កិរិយាភ្លើវត្ថុរីតិចបានដឹងទៅសង្គមក្រោមឱ្យការរៀបចំការសាធារណីនោះ វាបានប្រធ័ណិតដែលរារាំងស្រីមម៉ោយមិនឱ្យការរៀបចំការសាធារណីនោះ វាបានប្រធ័ណិតដែលរារាំងស្រីមម៉ោយមិនឱ្យការរៀបចំការសាធារណីនោះទេ ។

សង្គមទំនើប

ស្រីខោះមានរារមួលីថា ក្នុងការធ្វើតិត្តទៅលើការថែចាំត្រូវសារតីជាការធ្វើឱ្យអាប់យស និងអភិរក្សានិយមពេកណាស់ ជាការពិតណាស់ដែលចាក្នុងអតិតាល ស្រីត្រូវបានគេចាត់ទុកយកដំណាក់ក្រោក បើនេះការណីនេះគឺរាយល្អមកពីអវិជ្ជាទាន់ដើរកបុរស និងជាងភាពនៃខ្សោយពីកំណើតរបស់ស្រីក្នុងទស្សន៌នៃការពិនិត្យការអប់រំថែចាំក្នុង ។

ស្ថិតាំងឡាយទានព្រាយាមតសុអស់ពេលយ៉ាងចុរាប់ ដើម្បីបាននូវសមភាពជាមួយនឹងបុរសក្នុងវិស័យអប់រំ ជនតាវូ នយោបាយ និងវិស័យដែទេទៀត ។ ឥឡូវនេះពួកគេស្ថិតនៅស្ថិតិនឹងបុរសរហូតដល់កម្រិតយ៉ាងសមូរដូច ។ ជាទុកដោបុរសមាននិត្តាការក្នុងការយោនាពាណិជ្ជមុជាតិមកហើយស្ថិមានទំនាក់ផ្តើកអារម្មណ៍ប្រើប្រាស់ បុរសប្រើប្រាស់នឹងពាណិជ្ជមុជាតិមក តិចសេសនៅក្នុងបុរាណប្រទេស បុរសប្រើប្រាស់នឹងពាណិជ្ជមុជាតិមក ដំណឹងចំថា "អសកម្ម" ស្ថិតិនឹងពេលដោនៃក្នុងអសកម្មប៉ុណ្ណោះ ។ ចូរចងចាំថា "អសកម្ម" ក្នុងនឹងមិនមែនមាននីយថា "នន់ខ្សោយ" នៅទេ ។ វាដាកុណសម្បត្តិជានិធីមាននេះ "ភាពទេសក្នុង និងសុភាពរបស់ខ្លួន" ទៅវិញទេ ។ ប្រសិនបើបុរសនឹងស្ថិតិនឹង លក្ខណៈមួតិនៃបុរសកៅ និងស្ថិតិនឹងប៉ុណ្ណោះ ដែលចេញលាយពីជ្ជមុជាតិមក ហើយចេញលាយលូវចំណេះការយោតយ៉ល់ត្រាមពលរវៀងទូទៅ នោះ គឺបត្រិយាប័ណ្ណនោះអាចជានិភាគទានចំពោះការយោតយ៉ល់ត្រាមពល លក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលត្រានៅវិញទៅមករវាងកៅទៅទំនួរនេះ ។

Gandhi's remarks:

"I believe in the proper education of woman. But do believe that woman will not make her contribution to the world by mimicking or running a race with man. She can run the race, but she will not rise to the great heights she is capable of by mimicking man. She has to be the complement of man".

កំណត់សម្ងាត់របស់មហាផ្ទៃ៖អតិ

“ខ្ញុំជើងចាយកំភ្លើងការអប់រំដើម្បីត្រូវរបស់ត្រូវ បើត្រូវការអំពេលជើងចាយកំថាគ្មោះ និងមិនធ្វើការវិភាគទានរបស់នាយដល់ពិភពលោក ដោយការធ្វើត្រាប់ បើក្រែតប្រណាំងជាមួយនិងបុរសទ្រូវយ៉ា នាយអាចរត់ប្រយោជន៍បាន បើត្រូវនាយ និងមិនទ្រូវឱ្យទៅការអំពើខ្លួនដីផ្សេងៗដីក្រោមឈឺ ដូចដែលមានសមត្ថភាព ដោយការ ធ្វើត្រាប់តាមបុរសនោះទេ នាយត្រូវវិតជាការបន្ថែមរបស់បុរស”។

ការទទួលខុសត្រូវនៃមាតាបិតា

មូលដ្ឋាននៃសង្គមនុស្សទាំងអស់ គឺទំនាក់ទំនងដែលសុគសាលា រវាងឱ្យពុកម្តាយនិងក្នុង ត្បាត់ទិន្នន័យតីការស្រឡាញៗ ការយកចិត្ត ទុកដាក់និងការពារក្នុងសូមីតែម្តាយនោះត្រូវលីបង់អីទៅដោយ នេះ គឺជាការបូជាទូទៅដោយចិត្តប្រឡាញៗ ដែលព្រះពុទ្ធគង្ហេចនៃបានត្រាប់ បង្រៀនហើយ វាគារជាក់ស្អែង ការយកចិត្តទុកដាក់ និងសប្បរស ហើយវាមិនមែនជាអាស្តានិយមនោះទេ ព្រះពុទ្ធគង្ហេចបានសំឡុងដល់ ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយថាយឱ្យពុកម្តាយគឺថ្មីរក្សាក្នុង ដូចជាដែនដី ត្រូវបានសំឡុងពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយថាយឱ្យពុកម្តាយគឺថ្មីរក្សាក្នុង និងរូកជាតិទាំងពុងយ៉ាងដោរ។

ឱ្យតុកម្តាយត្រូវទទួលខុសត្រូវចំណោមសុខមានភាព និងការចិត្តឱ្យមិនធានអប់រំក្នុងរបស់ខ្លួន ។ ប្រសិនបើពួកគេដែងជាត់ឡើងជាប្រជាពលរដ្ឋ ដែលមានកម្មាំងពលមានសុខភាពណូ និងមានប្រយោជន៍ វាតិជាលទ្ធផល នៃការព្យាយាមរបស់ឱ្យតុកម្តាយ តែប្រសិនបើពួកគេដែងជាត់ឡើងជាអ្នកប្រព្រឹត្តបទលើសជាតិ ឱ្យតុកម្តាយត្រូវទទួលខុសត្រូវ ។ ឱ្យតុកម្តាយមិនត្រូវបាននិយាយដែលបានឱ្យតុកម្តាយត្រូវទទួលខុសត្រូវ ។ ប្រសិនបើក្នុងដែរខ្សោយត្រូវនៅ៖ វាតិជាត្រូវនិរបស់ឱ្យតុកម្តាយក្នុងការដឹកនាំក្នុង ឱ្យទោតាមផ្ទូរត្រូវ ។

នៅក្នុងវីរ៉ែយដែលដាយនិងទទួលនូវតម្លៃទិន្នន័យជីវិត ក្នុងព្រំរាបនូវសេចក្តីផ្លូវត្រូវ ការធ្វាក់ចូល និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ឱ្យតុកម្តាយ ។ បើតាមការស្រឡាញ និងការដឹកនាំរបស់ឱ្យតុកម្តាយទេ ក្នុងអាជីវកម្មវិការ ហើយនិងយល់ថាគិភពលោកនេះថាគាត់ក្នុងសុព្រឹត្ត គឺនិតមិនអ្នរស់នៅបានឡើយ ។ បុន្ថែមទេថាគាយ៉ាងណាកី ការរោច្រាសពន្លឺរំសេចក្តីផ្លូវត្រូវ ការព្យាយាមរដ្ឋ និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ឱ្យតុកម្តាយមិនមែនមាននូយថាគាត់បំចិត្តចាំបាច់រាល់តម្លៃការរបស់ក្នុង ប្រកបដោយហេតុផលសមរម្យ បុយ៉ាងដៃទេនេះទេ ។ ការជាប់ចិត្តខ្លាំងពេកវាត និងជាការទំនើសក្នុងប្រព័ន្ធបេតុ ។ ត្ថុងការឱ្យនូវសេចក្តីផ្លូវត្រូវ និងការព្យាយាមរដ្ឋនោះ ម្នាយគ្មានិងវិនិង និងមិុងម៉ាត់ដែនដំឡាតុកក្នុងការធ្វើឱ្យក្នុងស្ថាប់បង្ហាប់នោះ ។ ដោយភាពពិនិង និងមិុងម៉ាត់មិនមែនមាននូយថា

ប្រគោទេចាប់ដោះកុននៅទៅទេ ។ ថ្ងៃអ្នកបង្ហាញឡើសម៉ោងត្រូវប្រឆាំង
របស់អ្នក បើនេះត្រូវសម្រាលដោយវិនិយោគ ទិន្នន័យល់បាន ។

ជាមកុសល បណ្តាផីពុកម្ពាយនាគោលបច្ចុប្បន្ននេះ សេចក្តីប្រ-
ឆាំងរបស់ពួកគាត់កំពុងទៅខ្លះខាតហ្មានគូរឱ្យសោកស៊ា លាយប្រឆាំងលំ
ជាមួយការវិកចម្រិនដែកសម្ងាត់ ចលនាសិរិភាព និងសេចក្តីប្រចាំថ្ងៃ
បានសមភាពបានបណ្តាលឱ្យម្ពាយជាថ្វីន ចូលរួមជាមួយស្មានធម៌របស់ខ្លួន
ចំណាយពេលធ្វើការរបស់ខ្លួននៅក្នុងការិយាល័យ និងហាន់ប្រើប្រាស់ជាការ
ស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះមិលដែរក្នុងរបស់ខ្លួនទៅវិញ ។ ទុកការវេចរក្សានេះឱ្យ
ធ្វើពេញិច្ច បុជុលអ្នកបេប្រើ ក្នុងសុពុទ្ធគិតមិនយស់ពីសេចក្តីប្រឆាំង
និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ម្ពាយឡើយ ។ ម្ពាយមានអារម្មណ៍រឡៀស
ចំពោះកង្លេះខាតនូវការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះក្នុងទាំងអស់ប្រព័ន្ធបាន
លួចលោមក្នុងទោយការឱ្យនូវអីទីជាសម្ងាត់ដែលជាតម្លៃក្រោរបស់ក្នុង ។
សកម្មភាពបែបនេះធ្វើឱ្យខ្ចោះ ។ ការផ្តល់ឱ្យក្នុងនូវប្រភេទនេះពួកគាត់
ចំនួលបាន ដូចជាថេរក្រារ កំភ្លើងយក កំភ្លើងដែង ជារ៉ា និងប្រភេទសម្ងាត់
ជាការធ្វើឱ្យស្ម័គ្រប់ចិត្តគិតមិនល្អប្រសិរីសម្ងាត់ដែកចិត្តសាស្ត្រឡើយ ។

ការផ្តល់ក្នុងក្នុងដោយពួកគាត់ប្រភេទនេះ មិនមែនអាចជួនសាង
ឡើយសម្ងាត់បែងចែកត្រូវប្រឆាំង និងការច្នាក់ត្រូវមធ្យ់ដែកចិត្តសាស្ត្រ ។

នោះ ។ កដ្ឋានទូវសេចក្តីផ្លូវភាព និងការដឹកជញ្ជូនបស់អីពុកម្ភាយនោះ វានិងមិនមែនជាការភ្លាក់ដើមទេ ប្រសិនបើកុននោះជំឡើងជាលំដាប់ ភ្លាយជាមួកប្រព្រឹត្តបទលើសង្ហ័ះ បន្ទាប់មកពើនរណាត្រូវបន្ទាល់ សម្រាប់ការអប់រំកុនចមេសិរីយុសនោះ? ជាការពិត គឺអីពុកម្ភាយបើឯងឯង ។ ម្ភាយដែលមានការងារធ្វើនៅខាងក្រោម ជាតិសេសបន្ទាប់ពីធ្វើការងារហត់ ពេញលេញ ថ្វីនៅក្នុងការឃាយប៉ុយមកបើយ ហើយមានមុខងារផ្ទះបន្ទាល់ ក្រោយឡើតនោះអាចនឹងរកពេលបានដោយលំបាក សម្រាប់កុនទាំង ដែល កំពុងចែងបាននូវការដែរក្នុង និងការយកចិត្តទុកដាក់របស់ម្ភាយនោះ ។ អីពុកម្ភាយដែលមិនមានពេលសម្រាប់កុនទាំងប៉ុន្មានពីរដូចខ្លួយ នៅពេលកុនដែលទាំងនោះ មិនមានពេលសម្រាប់ពុកខ្លួននៅពេលដែល ខ្លួនចាត់ទៅ ។ អីពុកម្ភាយដែលពេលចាត់ពុកគាត់បានចំណាយលូយបាយ៉ាង ប្រើនទៅលើកុនទាំងប៉ុន្មាន បុន្តែជាប់រវៀល់កិច្ចការយើងមាត្រីក មិនគ្មាន ត្រូវដោរទេ នៅពេលដែលកុនរបស់ខ្លួនជាប់រវៀល់វិញ ឡើកពុកគាត់ឱ្យនៅ ក្នុងផ្ទះសម្រាប់មនុស្សមាស់នោះ ។

ស្ថិតិការបច្ចុប្បន្នភាគគ្រែន ដើម្បីធ្វើឱ្យគ្របាលអាជសប្បាយ វិករាយចំពោះប្រយោជន៍ដែកសម្ងារ៖ គ្រែនដែមឡេត់ ។ ពុកគាត់ត្រូវពេ ពិចារណានូវឱ្យរាយរបស់មហាផ្ទៃទីឱ្យបានប្រើបាយ សម្រាប់បុរសក្នុងការ ស្អែងរកសិរីភាពពីពោកៈ គ្រែនជានេសិរីភាពពិតម្រវការ ។ ជាការពិត

ណាល់ ការផ្តល់នូវសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្នត្រូវបានបង្កើតឡើង យើងមិនអាចបង្កើតឡើងបានបង្កើតឡើង ត្រូវបង្កើតឡើង ក្នុងករណីប្រភេទនេះ ឱ្យតុកម្មាយត្រូវធ្វើការចំណាយពេលវេលាបស់ខ្លួនបន្ថែមឡើង ដើម្បីទទួលបានសង្ស័យដែលក្នុងរបស់ខ្លួនខាងក្រោម នៅពេលពួកគេថ្មី។ ប្រសិនបើ ឱ្យតុកម្មាយចាំងពីនាក់ចំណាយម៉ោងសម្រាកពីការងារបស់ខ្លួន វិញនៅដីជាមួយក្នុងទេរោះ វានឹងមានការយោតប់ត្រាការនៃតែប្រសិរីឡើងរវាងឱ្យតុកម្មាយនិងក្នុងទេរោះ។

នៅក្នុងប្រព័ន្ធសូត្រ ប្រព័ន្ធអអ្នគ្រងបានធ្វើជាតារាងនូវតួនាទិនកិច្ចចំហងយ៉ាងជាក់លាក់ ជាមួគទេសក៍ដែលសារ៖សំខាន់សម្រាប់ឱ្យតុកម្មាយអនុវត្ត។ មួគទេសក៍ចំហងមួយក្នុងចំណាមុជនៅ គឺការប្រពិបត្តិនិងការងារដោយក្រិត្យប្រាម ដើម្បីដឹកនាំក្នុងទេរោះថ្មីថ្មីដែលអារក្ស ហើយតាមរយៈការបញ្ចូនបញ្ចូនយ៉ាងទន្លេនៃកន្លែង ដើម្បីដឹកនាំពួកគេឱ្យធ្វើអំពើលូត្រប់យ៉ាងសម្រាប់គ្រូសារ សង្គម និងប្រទេសជាតិ។ នៅក្នុងទំនាក់ទំនងនេះ ឱ្យតុកម្មាយអាចនិងត្រូវអនុវត្តន៍វារយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្សោះជាមួយនិងក្នុងទេរបស់ខ្លួន វាមិនមែនជាអ្និដែលឱ្យតុកម្មាយបង្រៀនទេ ប៉ុន្តែជាស្ថិដែលពួកគេពិតជាដើរី ដែលក្នុងស្រួលយកដោយមិនដឹងខ្លួន និងដោយសេចក្តីផ្សេងៗឡើង ការចូលទៅការងារពីការលោករបស់ក្នុងទៀត្រវិស័យនិងពិភាក្សាបច្ចុប្បន្ន ឱ្យតុកម្មាយ វាមានទំនងជាបណ្ឌិត ក. ស្រី. ធម្មាននុមហារជំរ ៤២ ក្រោមស្រួលដោយ កិត្តិកសិស គន់

ធ្វើឈ្មោះនឹង ធ្វើអារក្រក់បានអារក្រក់ ។ ឱ្យពុកម្នាយដែលចំណាយពេលប្រើប្រាស់
ជាមួយកូនទៅរបស់ខ្លួន និងចម្លងនូវចិត្តលក្ខណៈរបស់ខ្លួនទៅឱ្យកូនទៅ
យ៉ាងលើតសុខុម៉ែ ។

ផ្ទាញីរបស់អីពុកម្នាយ

វាតិជាតុកនាថីរបស់អីពុកម្នាយក្នុងការមិលថែចំពោះសុខមាល-
ភាពនៃបុគ្គលិតារបស់ខ្លួន ។ ជាការពិត ឱ្យពុកម្នាយប្រកបដោយសេចក្តី
ស្រឡាត្រូវការ និងពេញដោយស្តីនាថីក្នុងការទទួលខុសត្រូវយ៉ាងមាន
សេចក្តីរការយ ។ ដើម្បីដឹកនាំកូនទៅដើរឡើលើផ្លូវត្រូវ ជាដឹប្បុំឱ្យពុកម្នាយ
គឺធ្វើជាកំរើ ហើយដឹកនាំនូវដឹវិតប្រកបដោយខត្តមតិខ្ពស់ ។ ក្នុងការ
វេដចង់ឱ្យកូនប្រកបដោយគុណភាពថ្មីនៅ វាមិនអាចប្រព័ន្ធដោរចេច
កាលបីឱ្យពុកម្នាយជាអ្នកមិនមាននូវគុណសម្រាតិត្រប់ប្រាន់នៅ ។ ក្រោះ
ពីសម្ងាយកម្មដែលកូនទទួលស្ថិជាតិបុញ្ញជាតិនៅ ពួកគេនឹងទទួលនូវភាព
ខ្លះខាត និងសប្តាហ៍ដឹកនាំអីពុកម្នាយដោយចេញសរាងមិនរួចដឹងដែរ ។
ឱ្យពុកម្នាយដែលមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ គ្នាតបីកាន់យកនូវរាល់ការ
ប្រុងប្រយ័ត្ន ដើម្បីកំឡើចម្លងនូវស្ថិយដែលមិនគ្នាដាចិនពេញចិត្តទៅឱ្យ
កូនក្នុងដែនរបស់ខ្លួន ។ យោងតាម សិន្ទាកោរវាមួយស្ថ្រោះ មានកាតព្យិច្ឆ័យ
យ៉ាងដែលគប្បីបំពេញដោយឱ្យពុកម្នាយគឺ :

១) ការព្យួរទិន្នន័យ គឺបាយយាត់ក្នុងមិនអូរចិត្តអំពើអារក្រក់

ដូចតើជាសាលាដំបូង ហើយឱ្យពួកម្មាយគឺជាបុញ្ញាជារ ។ ជាចម្លាតាក្នុងមិនមែនបប់ម ក្នុងសេចក្តីលួចអារក្រក់ពីឱ្យពួកម្មាយរបស់វា ។ ឱ្យពួកម្មាយដៃលមិនមានការប្រឈមប្រយោះ បានបង្រៀនចំណោះដឹងដំបូង គឺការកុហក ការឡាកប្រាស ភាពមិនស្អាតៗត្រង់ និយាយមួលបង្ហាញបង្ហួចការសេងសីក អបិវិក៖ គឺសេចក្តីមិនខ្សោស និងអនោតប្បែរ៖ សេចក្តីមិនខ្សោចបាប និងសកម្មភាពជាអកុសលាងដ្ឋោងទៅត្រូវដឹងជំនួយពេលពួកគេនៅជាកុមារភាព ។ ឱ្យពួកម្មាយគូរគ្រប់បង្ហាញនូវការប្រព្រឹត្តជាគុំរហូម ហើយមិនគូរចម្លងនូវគុណភាពតិចឡើងទៅក្នុងផ្តត់តំនិតរបស់ក្នុងទេរើយ ។

២) ការព្យួរទិន្នន័យ គឺបញ្ជាបញ្ជាយក្នុងមិនអូរចិត្តអំពើខ្លួន

ឱ្យពួកម្មាយគឺជាប្រធ់ដែល ត្រូវគឺជាផីរឱ្យពួកម្មាយនៅសាលាប្រែក ។ ទាំងឱ្យពួកម្មាយនិងត្រូវគឺជាប្រធ់ដែលអនាគត និងសុខមាលភាពរបស់ក្នុងមិនដៃលនិងក្សាយទៅជាអីតាមដៃលពួកគេសូននទៅឯើង ហើយពួកគេនិងក្សាយជាយុវវិរឿយ ។ ពួកគេអង្គុយនៅនឹងដៃលរបស់យុវវិរឿយក្នុងមំន្ទុងពេលនៅរាយការណ៍ដែលដៃលនៅថ្ងៃទីនេះដៃលរបស់ខ្លួន ពួកគេស្រួលបាយកន្លែងដៃលពួកគាត់បង្រៀន ហើយពួកគេដើរតាមគន្លែងដៃលរបស់ពួកគាត់ ។ ពួកគេត្រូវទទួលតម្លៃពាយដោយចិត្តតាំង ពាក្យសំដើ និងការរបស់ឱ្យពួកម្មាយ ។

ពីព្រោះវាបានការពួកចិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងមានយោបល់នៅទៅ ដើម្បីបង្កើតនូវបិរិយាភាសាត្រជាឌីចិត្តបំផុត ទាំងនេះដូច និងទាំងនៅក្នុងសាលាអ្វែន។

ភាពងាយស្រួល ការស្វាប់បង្ហាប់ ការសហការ ឯកភាព ភាពភ្នាក់បាន ការបុជាថ្មន ភាពស្វោះត្រង់ ការត្រង់ស្វោះទៅមុខ សេវាកិច្ច ការពើងពាក់ខ្ពស់ ការមានសន្យានិត្ត ការសន្យាំសំថែ ការសន្យាស តិវិយាបច្ចុប្បន្ន និងគុណធិលូ ដៃទែរទៀត គប្បីត្រូវបណ្តុះឱ្យមាន នៅក្នុងផ្ទៃតំបនិតយុវវិយរបស់ពួកគេជាកំហិត។ ត្រាប់ពួកដែលគេដោះបើយដូច្នេះជាឌីបំផុតនឹងជំលូតលាស់ឡើងទៅជាបោះឆ្នោត ដែលពេញផ្តុកទៅដោយផ្តុ។

៣) ការពួកចិត្តទីបី គីឡូម៉ែត្រកាលធម៌នការអប់រំ

ការសិក្សានៃសមរម្យគឺជាកោរដៃណែលដីប្រព័ន្ធបំផុត ដែលខ្លួន ក្នុងមានយោបល់ចំការឱ្យក្នុងរបស់ខ្ពស់ មិនមានត្រពូងមានតម្លៃលើសពិនេះឡើត ឡើយ វាគីជាមួលដីខ្ពស់ម ដែលខ្លួនក្នុងមានប្រព័ន្ធបំផុតនៃពួកគេ នៅ៖ ការសិក្សាអប់រំគប្បីត្រូវចេកដល់ពួកគេ ដោយគ្មានឱ្យចិត្តនៅ៖ គិតវិរិយកុមារនៅក្នុងបិរិយាភាសាត្រជាឌីចិត្ត។ ការណ៍នេះមានប្រសិទ្ធភាព យ៉ាងទូលំទូលាយទៅលើជីតរបស់ពួកគេ។

៤) ការពួកិច្ចិច្ចិថ្ន គិយិញ្ញចាថ្មកទាននូវបការជាមួយនឹងបុគ្គលិក

អាតាប់ពិភាក្សា គិយិញ្ញចាថ្មកទាននូវបការជាមួយនឹងបុគ្គលិក ដែលជាប់ទាក់ទងដល់ការសំនេះពេញមួយជើត ។ ឯកភាពនេះគឺត្រូវតែមូលទំនួយដែលមិនអាចនឹងរំលាយបានដោយនាយក ដូច្នេះអាតាប់ពិភាក្សា ត្រូវតែបង្ហាញពីត្រប់ផ្តុំ ត្រប់ផ្តុំ និងត្រប់ទិន្នន័យដើម្បីបំពេញទិន្នន័យបស់ត្រប់ភាគីទាំងអស់មុនពេលឲ្យបការ ។

យោងតាមវប្បធមិត្តទេសទា ការពួកិច្ចិច្ចិថ្នរវិនិន័យសដោយសិទ្ធិ ។ ចូរឱ្យភាគីទាំងសងខាងក្រោមមាននឹងរួសពេក ប៉ុន្តែត្រូវបែន្រែកប្រឈមប្រយោជន៍ដែលប្រកបដោយប្រាការបស់ខ្លួន ហើយចូលមកជំនាញការសំនេះប្រកបដោយមេត្តិភាពនឹងត្រូវ ។ ហើយតំនោះទេ វាអាចនឹងមានការដែរប្រឡេចផ្តាសា និងការទេរកទេដើម្បីតែទៀតដល់ត្រូវទេរិញទេមក ហើយជាតីកព្រោះជាងនេះ រាជនាមនេះត្រូវចម្លងទៅដល់ក្នុងចោរទៀតដែរ ។

៥) ការពួកិច្ចិច្ចិថ្នរក្រាយ គិដុលិកិញ្ញចាថ្មកទូរមពិកនោះពេលដែលសម្រេច

ឱ្យតុកម្លាយប្រឡាត្រូវ និងថ្នាក់ថ្និំមកុនទរបស់ខ្លួន មិនត្រូវមែនតែនៅពេលដែលពួកគេស្ថិតនៅក្នុងការត្រប់ត្រង នាយកព្រោះបានបរបស់ខ្លួន

បុណ្ណោះទេ បុន្ទំចំងារធ្វើការរវំបចំសម្រាប់ភាពសេណុកសុខស្សាល
នាថេលអនាគតពារបស់ពួកគេទៅពីរជាន់។ ពួកគាត់ដោយរកប្រមូលថ្វព្យ
សម្បត្តិនៅក្នុងកម្រិតនៃការលំបាកដ្ឋានលើខ្លួន ហើយដឹងលើនូវថ្វព្យទាំងនេះ
ដាក់រកដីណែលដល់ក្នុងទៅ ដោយពេញចិត្តពេញចិត្តមំផុត។

សាសនាប្រកបដោយក្រុណា

ពួកគាត់ដីណែលនានាដីដាសនាប្រកបដោយក្រុណា ហើយឱ្យពួកម្មាយ
មិនគូរគូបីក្រោមណែនាំសាសនានេះដល់ក្នុងទៅឡើយ ដូចជាជាងពួកគាត់
ប្រជែងបានសម្រេចនូវព្រះធមិត្ត ប្រកបដោយក្រុណាសម្រាប់ពិភពលោកទាំង
មូល។ ឱ្យពួកម្មាយគូបីប្រព័ន្ធផីតិត្តិតាម “ប្រហិរិករាជមិទាំងប្រជាធិបតេយ្យ” ដែល
សំខ្លួនដោយព្រះសម្បាលមួល ក្នុងការចិត្តឯមិចចិត្តបានដល់ខ្លួនគឺ :

- មេត្តា : សេចក្តីប្រឡាត្រាំ ប្របំណែនឈូ
- ក្រុណា : សេចក្តីរាយកិត្តវាយរ
- មុទិតា : សេចក្តីត្រេកអរ ភាពទន្ល់ភ្លន់ទៅរកក្នុង
- ឧបក្រា : ភាពជាកណ្តាល ប្រភាពជាអ្នកមានចិត្តសិទ្ធិ។

ប្រហុវិបារធមិទាំងបន្ទនេះ កាលបីត្រូវបានចម្លើបាន និងដឹងដល់
គឺតុកម្ពាយឱ្យនៅបានសុខស្អប់ ពេញមួយកំឡុងពេលលំបាកនៃការចិត្តឯម
ក្នុងខោយពិត។

នេះគឺជាមាតាតីត្រូវបានគឺត្រូវប្រកបដោយខ្ពត្តមតិនៃការ
ប្រព្រឹត្តចំណោះស្រាលត្វូទេ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយសិរិយាបច្ចេកទេវ
នេះគឺជាមិទាំងបន្ទនេះ ផ្តល់នូវគោរមនុយការត្រប់យ៉ាង ដែល
កែវត្រូវឱ្យពីទំនាក់ទំនងសង្គម។ ព្រះធំនេះគឺជាសការ៖ កំហាត់បង្គុវការ
តានតិនដីយ៉ាងខ្សោយក្នា ជាតុណាចាតិបង្កើតសន្តិភាពដើម្បីប្រសិរីក្រោលដោយ
ក្នុងជំនាញសង្គម ជាផិសចំប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ព្រាតាលដំឡើដែលលើ
ខ្លាក់ក្នុងការពុំពារសម្រាប់អតិថាព ជាមាតិសម្រាប់ដោះស្រាយនូវ
របំងសង្គម ជាមធ្យាបាយសាងនូវសហគមន៍ប្រកបដោយសុខដុមរមនា
ជាប្រក្រើនជាសំត្រូវនូវសប្តាហ៍ ដែលកំពុងដោកលង់លក់យុរ ជាសការ៖
ប្រស់នូវសោមនស្សីនិងកិលម្បីម ដែលត្រូវគោលបង់ចោលជាយុរមក
ហើយឱ្យរស់ឡើងវិញ និងជាមិនឈ្មោះយុរការពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងដោត
ប្រភេះនិងកម្បាំងផ្តាច់ការនិយម។

ប្រហែលជាការប្រជែងដីសម្រីម ដែលក្នុងសាមិភីរិយាត្រូវតែ
ប្រយោមមុខនោះ គឺការអប់រំដីត្រូវដែលក្នុងទៅ។ នេះជាចិត្តភាពមួយ

ធ្វើដោយទៀតដែលបែងចែកយើងឱ្យខ្លួនពិសត្តិរថ្មាន។ ចំពោះសត្ថិរថ្មានបានចែរក្សានុវត្តឯករាយបសរាជាយការធ្វើឈើកម្មដៃសម្រេច វិនិយោគម្នាយជាមនុស្សជាតិមានការទទួលខុសត្រូវខ្លះខ្លះជាង នៅតីជាការអប់រំដឹងចិត្ត។ ព្រះសម្បាលមុខបានត្រាស់ចាការប្រជែងដៃក្រោលងបំផុតដែលមនុស្សត្រូវប្រយោមនោះ តីការអប់រំដឹងចិត្តពីព្រះមាប់តាំងពីពេលក្នុងកែតមកនៅជាទាករដូចតីរក្សានកាត់ប៉ូក្រុងរហូតដល់ពេញឲ្យ ឱ្យតីកម្នាយទទួលខុសត្រូវជាចំបងចំពោះការវិរតិដឹងចិត្តរបស់ក្នុង។ មិនមែបុគ្គលនោះភ្លាយជាពលរដ្ឋមានប្រយោជន៍បូអត់ទេ ពិនិងកូលាយសំខាន់ទៅលើការពិនិត្យដឹងចិត្តរបស់ខ្លួនដែលត្រូវបានធ្វើឱ្យចម្រិនឡើង។ នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាស្ត្រ ឱ្យតីកម្នាយដែលអាចប្រពិបតីនុវត្តិកុណាងមិទាំងទ្វាយបុន ដើម្បីច្រប់ខ្លួន និងដើម្បីជីននេះនូវភាពអស់សង្គមត្រូវបានដែង ដែលមានទំនាក់-ទំនងយើងដិតស្ថិតិមួយនឹងភាពជាមាតិតា។

កាលដែលក្នុងនោះជាក្នុងក្នុង ទីបរិភេទដើរពេលពាល់នោះទៀត រាយនិងភាពនិងបញ្ហាកំនូវតម្លៃការរបស់ខ្លួនបាន វារំពោះនៅពេលដោរជាប់មុខដើម្បីបានពេលពេលកំហិងបេិយដំស្រកយំទ្វីងខ្មៅ។ ឱ្យតីកម្នាយដែលបានចម្រិននូវព្រម្ពិរបារមិទិន្ទី មេត្តា អាចរក្សាសេចក្តីសូបក្នុងខ្លួនបេិយបន្ទូនច្បាត់ក្នុងនាមណៈដែលមានការលំបាកខ្មៅ។ ក្នុងដែលវិករាយ

ចំពោះជំលាបសំមេត្តានេះ និងរៀនផ្សាយមេត្តាចម្លៃដោយស្ថូយប្រវត្តិ
ដោយខ្ពន់ខាង ។

ខណៈដែលកុនភាសាយខ្ពនជាមនុស្សមានវិយជំពាកត់ហើយ ឱ្យតុក
ម៉ាយគប្បិថម្រិននូវករុណាចំពោះកុននោះ ។ វិយជំទេសកិជ្ជាពេលជំល់បាក
វេក្ខលេសប្រាប់កុនទៅ ។ កុនទាញដោនជម្រិនដល់វិយមួយដែលតែ
ហេតុថាវិយជំទេស ហេតុដូចមេដើរ ការមិនស្វាប់បង្ហាប់ជាមួយនឹងនោស់
និងភាពអស់សង្កែមជំវិញទេ ។ បានត្រង់ឆ្លោះឡើងខ្លួន ឱ្យតុក
ម៉ាយរបស់ខ្ពន ។ ដោយការម្រិននូវករុណា ឱ្យតុកម៉ាយនឹងយល់ចាការ
វិនុសមិនស្វាប់បង្ហាប់នេះ គឺជាដូកមួយពិធីមួយជាតិនៃការជំពាកត់ហើយ
កុនទាញដោនជម្រិនមានបំណង ដើម្បីធ្វើឱ្យឱ្យតុកម៉ាយរបស់ខ្ពនមានការ
ឃើញបាប់ដោយចេតនានោះទេ ។ កុនប្រកបដោយមេត្តានិងករុណានិងភាសាយ
ជាបុគ្គលូប្រសើរទីនឹងដោយខ្ពន រកាយពិមិនមាននោស់ចំពោះខ្ពន
ឯងហើយតាត់នឹងផ្សាយមេត្តានិងករុណាដោយការអូកដីទៅដែលបានប្រើប្រាស់ ។

មុនពេលដែលតាត់ភាសាយជាយុវិយ កុននឹងប្រហែលជាញុបនិង
ការដោតជីយខ្ពន់ក្នុងការប្រលង និងសកម្មភាពដែលទ្រូវត្រូវនៅខាងក្រោម
ផ្ទះ ។ កាលនោះគឺជាបេលវេជ្ជាសម្រាប់ឱ្យតុកម៉ាយម្រិននូវមុខិតា ។ មាន
ឱ្យតុកម៉ាយជាថ្មីនៅក្នុងសង្គមទំនើបបានប្រើកុនទៅ ឱ្យប្រកួតប្រាំដែល

ជាមួយនឹងមិត្តភកទិន្នន័យបស់ពួកគេ ពួកគាត់ចង់ឱ្យក្នុងទូរសព្ទខ្លួនធ្វើបានល្អ សម្រាប់ហោតុដលអាតានិយម ទាំងអស់នេះ ព្រោះចង់ឱ្យអ្នកដែតិតល្អ អំពីខ្លួន ។ ដោយការចម្រោះថ្មីនូវមុទិតា ឱីតុកម្មាយនឹងត្រូវការចំពោះ ដោតជីយនឹងសេចក្តីសុខរបស់ក្នុងទាំងអស់នេះ ដោយត្រានុញ្ញើ ប្រហែលាក់កំបាំង ឡើយ... ។ ឱីតុកមានសេចក្តីករាយជាចម្លាតា ពីព្រោះក្នុងរបស់គាត់មាន សេចក្តីករាយ ។ ក្នុងទំនើបតានដ្ឋាយនូវផែលនៃមុទិតានឹងភ្លាយជាបុគ្គលដែលមិនមានការច្រៀកណែនាំនឹងអ្នកដែតិតល្អនេះ ហើយ មិនមែនជាអ្នកដែលចូលមិត្តប្រកួតប្រជែងបញ្ហាបោតុនៅទេ ។ បុគ្គលប្រ- កេទេនេះ នឹងមិនមានបន្ទប់នៅក្នុងបែងចុះរបស់ខ្លួនសម្រាប់ភាពអាតានិយម ភាពលោកលែន និងសេចក្តីករវេក្រាសឡើយ ។

កាលដែលក្នុងយោនដល់ភាពជាយុវវិយ ហើយមានការងារធ្វើ ព្រមទាំងមានត្រូវសារធែននោះ ឱីតុកម្មាយគឺចិត្តមិនខ្សោយព្រោះថ្មីនូវពេលវិហារមិ ចុងក្រោយគឺខ្សោយ ។ នេះគឺជារឿងម្អាយដែលបាកបំផុតសម្រាប់ឱីតុក- ម្មាយនៅទីបនាសុក្សុងការអនុវត្តន៍ក្នុងមិនេះ ។ វាដាការពិបាកណាស់សម្រាប់ ឱីតុកម្មាយក្នុងការអនុវត្តន៍ក្នុងទូរសព្ទខ្លួនឱ្យស្ថិតនៅនឹងករង់ ក្នុងសិទ្ធិ ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេនោះ ។ កាលបីឱីតុកម្មាយចម្រោះថ្មីនូវខ្សោយ ពួកគាត់ នឹងមិនចូលទៅព្រៃំតែងកិច្ចការរបស់ក្នុងទាំងអស់ ហើយមិនភាពអាតានិយមក្នុងការទាមទារពេលវេលា នឹងការយកចិត្តទុកដាក់ក្រោះជាដាក់ក្នុងទាំងអស់ ។

អាថុយុទ្ធននោះទេ ឬវីរឃន្ទុក្នុងសង្គមសម្រេចដែលមានបញ្ហាយ៉ាង ត្រឹម ឬ ឱិតុកម្តាយដែលមានការយល់ដឹងចំពោះគួរពិភាក្សាមិនបានដាក់បន្ទុកចូលនៅមន្ទីរពេញដោយការ មិនបានដើរឡើតប្រើការដែលមិនចាំបាច់ទេ។ ដាក់ខាងក្រោមនេះ ឱិតុកម្តាយមានចំណាំ ព្រាយាមកំពើឱិក្សនៅ ដែលបានរៀបអាតាប់ពិភាក្សាបែកឈាមអារម្មណ៍ រង្វេសដោយការធ្វើឱិក្សកំពើមានអារម្មណ៍ថាគ្នុងដំណឹងប្រើប្រាស់ ចំពោះការត្រួតពិច្ចជាក្សននោះឡើយ ប្រសិនបើឱិតុកម្តាយបានប្រជើននូវ ឧបករណ៍បែកឈាម ពួកគាត់នឹងស្ថិតនៅឲ្យបានស្ថាត់នៅក្នុងវីរឃន្ទុក្នុងដំណឹងបែកឈាមបស់ខ្លួន ព្រមទាំងបានទទួលខ្លួនវិវាទភាពពីក្នុងទំនាក់ទំនាក់ ក្នុងព្រាយាមដោយពិត។

កាលឱិតុកម្តាយដ្ឋាននៃប្រហុវិបារជមិទាំងប្រទេស ដល់ក្នុងទំនាក់ទំនាក់ ក្នុងទំនាក់ទំនាក់នោះនឹងតបស្ថិតនៅក្នុងដំណឹងបែកឈាមបិរាណាកាសមួយប្រកបដោយភាពពីក្សាយនឹងមាននោះក្នុងដំណឹងបែកឈាមខាង។ ដែលមានជមិលោតា ករុណា មុទិតា និងឧបករណ៍ គឺជាដូនដែលពេលពេល ពេញដោយភាពសប្តាយិក្សាយ ក្នុងដែលជំឡើងក្រោមបិរាណាកាស បែបនេះនឹងជំឡើងទៅជាអ្នកធ្វើការមានភាពយោគយល់ មានសេចក្តី ករុណាប្រកបដោយផន្លែខ្លែស់ និងជានិយោជកដែលមែនជំគិតពីអ្នកដែល។ នេះគឺជាមតិកដីខ្ពស់មដែលឱិតុកម្តាយអាថុយុទ្ធនរបស់ខ្លួនបាន។

អ៊ូកម្មាយទួនសង្គមទីប៊ូ

វើងមួយបណ្តាលើវិជ្ជាចាំងឆ្នាយ ដែលពារពេញដោយភាព
ក្រែក្រែបំផុតអំពិសិដ្ឋមទំនើបនោះ គឺក្នុងខាតនូវសេចក្តីប្រឡាត្រូវបស់
ឱ្យតុកម្មាយដែលកូនទន្លេក្នុងប្រទេសដែលមានឥស្សាបកម្ពុជស់ ។កាល
ដែលគូស្ទាមិកិរិយាយើបនាទាប់ពិតាប់ ជាចម្លាត់កគម្មានគម្រោងក្នុង^១
ការមានចំនួនកូនតាមកំណត់ ហើយនៅពេលដែលកូនកែតមកភាយ ឱ្យតុក
ម្មាយត្រូវជាប់ ដែកកំក្នុងការថែរក្សាក្នុងនោះគឺអស់ពិសេសត្រូវភាពរបស់
ខ្លួន ។ ឱ្យតុកម្មាយត្រូវមានការទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការមិលឱ្យយើពុំ
កូនមិនត្រូវដោប់ចិត្តដោយសម្រាប់បុណ្យភាពទេ ដែកស្ទានពិបញ្ញា និង
ទិដ្ឋភាពធ្វើវិចិត្តកំមានសារ៖សំខាន់ខ្ពស់ដែរ ។

ការផ្តល់នូវភាពស្រួលបាត់សុខប្រុលដែកសម្រាប់ គឺជាផីមសារ
បន្ទាប់បន្ទីមេ កាលបីប្រើបាយនឹងការផ្តល់នូវសេចក្តីប្រឡាត្រូវ និងការ
យកចិត្តទុកដាក់របស់ឱ្យតុកម្មាយនោះ ។ យើងស្អាល់ឱ្យតុកម្មាយជាប្រើប្រាស់
មេដ្ឋានយ៉ាងឆ្លួយ ហើយពារពេញទៅដោយសេចក្តីប្រឡាត្រូវ ។ ម្យាងវិញ្ញា
ទ្រូវត្រូសារអ្នកមាន ជាប្រើប្រាស់បានផ្តល់នូវភាពស្រួលប្រុលដែក
សម្រាប់គ្រប់យ៉ាងសម្រាប់ក្នុងរបស់ខ្លួន បុំនែងប្រាសចាកសេចក្តីប្រឡាត្រូវ

របស់អើយមាយទៅក្រោម ក្នុងទីនេះនឹងក្រាត់តែដោលបុណ្យការ
ត្រាន ការចំណេះចំណេះចំណេះទៅក្នុងទីនេះទេ ។

មាយគ្នាដែលពិចារណាមួយបានប្រព័ន្ធដែល
មាយដែលមានការងារធ្វើនៅក្រោង បុក់ធ្វើជាម៉ោងដែលផ្តល់នូវសេចក្តី
ស្រឡាញ់ត្រប់យ៉ាង និងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេចក្តីសុខរបស់ក្នុងដែល
កំពុងដែលជាត់នោះ ។ ជាការចំឡើកណាល់ មាយសម្រេចចិត្តមួយចំនួនកំពុង
ត្រូវបានបង្កើតឱ្យការកំណើង និងស្អារៈដែលអាចបណ្តាលមួយបំបាត់បាន
ធ្វើឡើងទេ នៅខណៈដែលពួកនាយករំពុកត្រូវបានដិតក្នុងទីរបស់ខ្លួន
ហើយអប់រំពួកគេមួយជាប្រជាពលរដ្ឋលូ និងជាមួកគោរពច្បាប់នោះ ។

និត្យាការសម្រេចចំនួន និងសិរីយាបច្ចុបស់មាយដែលធ្វើការក្រោង
ដែលជាត់នៅក្នុងរបស់ខ្លួន កំពុងនៅក្នុងរបស់ខ្លួន នៅក្នុងរបស់ខ្លួន
សេចក្តីស្រឡាញ់ និងសេចក្តីអាណាពីតាមសម្រេចចំនួន នៅក្នុងរបស់ខ្លួន
និងមានការតបស្ថុងពីក្នុងរបស់ខ្លួនទៅលើពួកគាត់វិញនោះ ។ ការដែនសន្យា
ការចិត្តមិនដោះ ដោយការចិត្តមិនដោះការចិត្តមិនដោះការចិត្តមិនដោះ
ជាចំណោកមួយ លាងនទៅដែលការសិករចិត្តនៃក្នុងស្រឡាញ់រាយមាយនិង
ក្នុងជងដែរ ។ កាលមាយចិត្តមិនដោះ ហើយបីត្រកងក្នុងគុងក្នុងដែលរបស់
ខ្លួន សេចក្តីស្រឡាញ់យ៉ាងប្រចលន់រាយមាយនិងក្នុងមានកម្មាធង្វាប់ក្នុង និង

មានតម្លៃដែលម្នាយមានទៅលើក្នុង សម្រាប់សុខមានភាពរបស់វា
មានកម្មាធង់ដែលធ្វើឡើង និងការគោរពរបស់ក្នុង ចំណងគ្រួសារ និងការស្វាប់
បង្កាប់ និងមានវត្ថុមានជាក់ជាចិនខាន ។ លក្ខណៈពិសេសនៃប្រព័ណិជ្ជា
នេះគឺសម្រាប់សេចក្តីលូ និងសុខមានភាពរបស់ក្នុងទោយពិត វាស្រប
ហើយតែនឹងខ្លួនគ្នាបាន ជាពិសេសគឺម្នាយដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យក្នុង ម្នាយ
ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសេចក្តីលូ បុរាណចេសវិង្វុសរបស់ក្នុង ម្នាយ
អាជាត់បន្ថយនូវការផ្តល់នៅក្នុងនេះបាន ។

ការគ្រប់គ្រងរបស់អើតុកម្នាយ

អើតុកម្នាយជាប្រើប្រាយមុខជាក់ក្នុង ដែលរួមរាល់ការបំ-
ពិតាបៀហើយឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ។ ពួកគាត់មិនបាន
ផ្តល់នូវសេវាការដែលក្នុងទោយត្រូវតាមរយៈដឹកជញ្ជូន ។ ថែមទាំងចូលចិត្តត្រូវតែដោកចំពោះជីវិតក្នុង¹
ស្រាមីកិរិយាផ្ទៃយក្នុងនោះទេ ។ កាលដែលអើតុកម្នាយព្យាយាមគ្រប់
គ្រងក្នុងប្រុស បុរាណស្រីដែលមានគុណភាពរបស់បើយ ហើយចង់ឱ្យពួកគេដើរ
តាមមាតិជីតរបស់ខ្លួនយើងតិចវិញ ។ ការណ៍នេះនឹងបង្កើតឡើងការយល់
ថ្មីបានដោយត្រូវរាយការណ៍នេះ ។ ព្រមទាំងបង្ការមិនប្រើបាន
សុខស្អែករវាងគុណភាពិរឿយានោះដួងដោរ ។ អើតុកម្នាយប្រហែលជាដើម

ដូច្នេះក្នុងបំណងចូលព្រោះតែសេចក្តីផ្សាយឡាត្រូវ និងការជាប់ដំឡាក់ចំពោះក្នុងទាំងនេះ បើនេះការធ្វើដូច្នេះពួកគាត់នឹងជួញឱ្យមានបញ្ហាការនៃតែថ្មីនិងខ្លួនឯង និងក្នុងទៅវិញទេ ។

ឱ្យពួកម្មាយត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យក្នុងរបស់ខ្លួន ទទួលរាប់រងនូវការទទួលខុសត្រូវចំពោះជើរិត និងត្រូវសារពួកគេដ្ឋាល់ ។ ឧទាហរណ៍ប៉ុប្រសិនបើព្រោះពួកគាត់នៅក្រោមដើមឈើមួយ ក្នុងក្នុងជិតមានឯកជាតិទាំងនេះដូច្នេះឡើងដោយមានសុខភាព និងការងារ ពេកអ្នកត្រូវដែករាយកទៅជាកំនែនទៅវាលុយដើម្បីដោយខ្សោយ ដើម្បីកំណុំវាត្រូវត្រូវត្រូវបែងប្រឈមជាមួយដើម្បីបង្កើតរបស់ខ្លួន ។

ឱ្យពួកម្មាយមិនត្រូវបានឈើយកត្រូវឈើយកចំពោះប្រាប់បុរាណ ដែកទៅលើឱ្យការដែលបានបង្កើនដោយមេសាសនា បណ្តិតធន និងមាស់ពីទ្វាចាយដែលបានចម្រើនវិជ្ជាច្ប័រដោយតាមរយៈការពិសោធន៍ និងកំហុសរបស់គាត់ជាល់នោះទេ ។

ការលែងលេខ

ការលែងលេខ គឺជាបញ្ហាថម្រូវនៃប្រព័ន្ធសម្រាយ ត្រូវបានដោយនៅអ្នកប្រតិបត្តិតាមសាសនាដំឡើងទាំងមួយ។ មនុស្សខ្លះធ្វើចាបាបាប័ណ្ណត្រូវបានកត់ត្រាញុរីក្នុងស្ថានសុទ្ធផល ដូចជាបើយរាជមន្ត្រីមន្ត្រីនៅក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យមានការលែងលេខត្រានៅ។ ប៉ុន្មែនប្រសិនបើស្ថានឯករាជាទិញអាជរស់នៅជាមួយគ្មានមែន ដំនឹងសូមឱ្យការដឹកនាំដើរប្រកបដោយទុក្ខនៅ និងក្រាត្រាញាំនៅប្រកបដោយការប្រចាំណាមីនា ក្រោមការប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្អែប់។

ការទទួលខុសត្រូវចំណេះច្នៃ

ទោះជាយ៉ាងណាក់ដោយ ការថែកជូនវគ្គាន់តុស្សាធិកិយាត្រានៅ ធ្វើឡើងក្នុងបិរិយាតាសនៃការបោះឆ្នែក ដោយប្រកាស់យកដីលោក ស្រាយប្រកបដោយហេតុផល និងដោយមិនបងើតសម្បប់ការនៃតេខាង ឡើងឡើត។ ប្រសិនបើតុស្សាធិកិយាតានក្នុង ពួកគេត្រូវរំពោយមាយម៉ែង ការលែងលេខត្រានៅដែលធ្វើឱ្យក្នុងសុតិត្តិច ហើយដឹងប្រសិនបើតុស្សាធិកិយាតានៅ គេចេញដែលបានស្រាយបានសំខាន់លាស់ក្នុងការធានាថា

អនាគត និងសុខមាលភាពរបស់ពួកគេនឹងត្រូវបានទទួលការយកចិត្តទុកដាក់ វាតីជាតិយោបច្ចុប្បន្នដើរមួយដែលមានសំណង់ ប្រសិនបើសាមិករិយាយនាំត្រាត់ថាលព្វកញ្ញនៅ ហើយបណ្តាយឱ្យពួកគោរស់នៅប្រកបដោយទុកនៃទន្លេនេះ ។

ទីស្រីនេះ ត្រូវសាសនា

ត្រូវបានសាសនាឌីនមានច្បាប់ដែលចែងចាំ ឬនិងប្រព័ន្ធឌីនគ្នាំចែកផ្លូវគ្នាថែ ប្រសិនបើពួកគេមិនអាចរស់នៅជាមួយគ្នាបានដោយសុខដុមរមនានោះ ។ បើនេះប្រសិនបើមនុស្សធ្វើតាមឱ្យវាទែ ដែលសំអ្នដោយព្រះសម្បាលមួយក្នុងការបំពេញនូវការត្រួតពិច្ចចំពោះគ្នាឌីនគ្នានោះ ការកើតឡើងនូវរឿងជាអកុសលីប៊បនេះ ដូចជាការលេងលេះ និងចំកង្វ់រវាងគ្នានោះ និងមិនដែលកើតមានឡើងឡើយ ។

នៅក្នុងអតិតាល ទិន្នន័យដែលតែម្នសាសនាឌ្ឋានត្រូវបានគោរពយ៉ាងខ្ពស់នៅក្នុងប្រព័ន្ធនេះ និងមានសេចក្តីព្រាយាមដីសម្រេច ឡៅលើចំណោកនៃគ្នាអាតហិពិភាក្សា ដូចជានៅក្នុងប្រព័ន្ធនេះបានបង្ហិមប្រព័ន្ធដែរក្នុងការយោនដល់ការយោតយល់ត្រាប្រកបដោយមេត្តិភាព ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ទៅក្នុងការកំណងដំណោះស្រាយសេចក្តីសុខ ដើម្បីការលើករារពេលព្រៃញ្ញាត់ និងមិនត្រូវបានបង្ហិមប្រព័ន្ធ ។

ទៅវិញ្ញនាមក្រុងការឈានចាន់ប្រើប្រាស់ ហើយធ្វើនូវភាពបាប់ពិភាក្សា
របស់ខ្លួនឱ្យមានឡាយមួយប្រកបដោយសារ៖សំខាន់ ដែលពួកគេ
ប្រឆែងត្រូវបានបង្ហាញដោយរួមចិត្ត ក្រោមឯកត្រូវបាន
ឈានចាន់ប្រើប្រាស់ ហើយត្រូវបានចាត់ទុកចាត់ដាកាពាម៉ាស់មួយ ពីរប្រាជ័យត្រូវបាន
បង្ហាញនូវភាពអាតានិយមនៃគុភាតិមាន បុម្ភាក់ដែលទេរៀប វាដាការពិត
ដែលចារប្រព័មកដល់ពេលថ្ងៃនេះ ក្រោមឯកត្រូវបានឈានចាន់ប្រើប្រាស់
នៅក្នុងប្រទេសអ្នកការ់ព្រះពួកសាធារណ៍ ការណើនេះភាគចេនតីមកពីគុ
ស្តាមីកិរិយាជៈពិចារណានូវតួនាទី និងការពួកគុបស់ខ្លួនចំពោះគ្មានិងគ្មាន
ហើយជាមួលដ្ឋាននោះ ការលែងលេខ្មោះគ្មានិងត្រូវបានយល់ព្រមដោយសហ-
គមន៍ទាំងមួលដង នៅក្នុងករណីជាប្រើប្រាស់ កាលដែលគុស្តាមីកិរិយាស្តិត
នៅក្នុងបញ្ហា ថាសំពើទីឡាចារ្យក្នុងសហគមន៍នេះតសម្របសម្រួលឱ្យជូប
ជូគ្មាន ហើយដើរតូចយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការធ្វើឱ្យស្ថានភាពនោះប្រសិរីនឹងវិញ្ញ

ជាមកុសល នៅក្នុងសង្គមសម្រេចនូវបច្ចុប្បន្ននេះ ការលែង
លេខ្មោះគ្មានភាពការអនុវត្តយ៉ាងសាមញ្ញទៅលើហើយ នៅក្នុងប្រទេស
មួយចំនួនវាក់គ្មានយទៅជាប្រើប្រាស់អស្សារ្យទៅទេរៀប ជាដាការបានចាត់ទុកប្រើប្រាស់
ដើរបស់ពួកគេ ការបំបែកគុស្តាមីកិរិយានោះ ក្នុងមានទំនងដូចមាន
មោទនេះចំពោះប្រើប្រាស់ មួលហេតុដីបំបងនៃការបរាជិយក្នុង

ជីវិតអាតេបីពិពាហី នៅក្នុងសង្គមទំនើប គឺជាការរំលោភបំពានដល់
យេរិភាព ឯករាជ្យ និងបុគ្គលិយម ទៅលើចិត្តណ៍ដោកនៃដែកខ្សោយណាស់
ហើយវាគ្រោះតែមានដែនកំណត់ចំពោះជីវិតនករាជ្យរបស់ពួកគេ ហើយឯន
ដូច្នោះទេនេះ ទាំងស្អាតិទាំងភិរួយនឹងវង់ដូរប៉ូនងាយ ។

៧. ពន្លឹងទូទាត់ ិលិយទូទាត់

ចំពោះសំខ្លែរដែលថា តើពួកសារលិកអាមេរិកប្រព័ន្ធដើសពីមួយបានដែរប្រចាំ? មមើយដោលនៅគីមិនមាននៅក្នុងពួកខិរាទទ្រីយពីព្រោះជួចដែលបានពាណិជ្ជាគារដើមហើយ ព្រោះពួកអង្គមិនបានបញ្ជាផិត្តនៃថ្វាប់សាសនាអាមួយ ទាក់ទងនឹងជិតមាតហិពិពាហិទ្រីយ បើទេទេបិជ្ជា ព្រោះអង្គបានប្រាស់សម្រេចនូវឱវាទីមានតម្លៃ អំពីរបៀវបដិកនាំជិតមាតហិពិពាហិដីជួរឱ្យគ្រារពមួយកំដោយ។

ប្រព័ណិត វិបុរិជមិ និងមាតិជិត ជួចដែលត្រូវបានទទួលស្ថាល់ដោយមនុស្សភាពថ្មីនៃប្រពេសជាក់លាក់នោះ ត្រូវតែពិចារណាងដែរនៅពេលបិងអនុវត្តនូវវិជ្ជាការដីជាក់លាក់ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងជិតរបស់បិងនោះ។ សាសនាគ្មេះអេរ៉ីកា បុរសអាមេរិកប្រព័ន្ធឌីមតិមួយបុរិណាខោះ ចំណោកសាសនាដែលទ្រូវពេលថា បុរសអាមេរិកប្រព័ន្ធធើសពិមួយបាន។

បើទេទេបិជ្ជា ពួកអង្គមិនបានពាណិជ្ជាតីអីទាក់ទងនឹងចំនួនប្រព័ន្ធដែលបុរសអាមេរិកកំដោយ ព្រោះអង្គបានសម្រេចយើងថ្វាស់លាស់នៅក្នុង

---

២ . ពហុពេកភាព សំដែរឈារសិរិយមានប្រព័ន្ធថ្មី វិនិកពន្លឹងភាពគីការសិរិយមានប្រព័ន្ធមួយ។

ព្រះសុគ្រមន៍ ចំណុចដែលរៀបការហើយ ទៅវក្សាឌដៃក្រោពិប្រព័ន្ធនេះ
នៅខាងក្រោមនឹងក្តាយជាបេតុផែលមេចក្តីវិនាស ហើយតាត់អាចនឹងត្រូវប្រ-
យេមជាមួយនឹងបញ្ហា និងការរំខាន់ដែលទេរសភាគជាប្រើប្រាស់ ជាតិសេសគឺរាយ
សង្គម មានរាយអេសដីជាផើម ។

មាតិថ្លែងព្រះពុទ្ធទិវាទ គីត្រាន់តែពន្យល់អំពីដើមបេតុ និងធនល
វិបាកបុរណណារៈ ។ មនុស្សអាចគិតដោយខ្លួនឯងបានថា បេតុអីបានជារៀង
រៀងមួយចំនួនណូ ហើយរៀងរៀងមួយចំនួនឡើងអារក្រកំដូច្បែះ ។ ព្រះពុទ្ធអង់
មិនបានបញ្ជាផិនិត្យ អំពីប្រព័ន្ធបុន្ណានដែលបុរសតប្បី ប្រុមិនតប្បីមាន ដែល
មនុស្សត្រូវដើរតាមនោះទេ ។ នោះបីជាយើងណាក់ដោយ ប្រសិនបើច្បាប់
ប្រចែសដែងលក្ខខណ្ឌថា អាពេហ៊ពិភាក្សាធ្វារំពោមនប្រព័ន្ធដែលយើន
មនុស្សត្រូវតែគារពាមច្បាប់បែបនេះ ពីព្រះព្រះពុទ្ធអង់ប្រជែងបាន
សំខ្លួនយើងច្បាស់ណាស់ អំពិវិស័ទរបស់ព្រះអង់ ក្នុងការគារពេញប៉ា
ប្រចែសនោះ ប្រសិនបើច្បាប់ទាំងនោះជាប្រយោជន៍ដល់ជនទូទៅថានៅពីតិត
នោះ ។

៤. បច្ចេកទិញផ្លូវ

ផែនការគ្រប់សារ

លោកស្រីនានា៖ មិនយល់ត្រូវបានមួយនឹងដែនការគ្រប់សារឡើយ ។
ពួកគេសាសនា មិនបានធ្វើតំណែងជាប្រើប្រាស់ដោយខ្លួនខ្លះទេ ។ បុរសមាន
សេវាការពួកគេការធ្វើតាមវិធីសាស្ត្រណាមួយ ដើម្បីការពារនូវការចាប់
បដិសនី ។ យោងតាមពួកគេសាសនា បច្ចុប្បន្នវកាយនិងដូរចិត្តត្រូវមានវត្ថុ-
មានសម្រាប់ឱ្យបដិសនីកើតមានឡើង ។ កាលបច្ចុប្បន្នយកក្នុងចំណោម
បច្ចុប្បន្នមេដីមានវត្ថុមានហើយ ដូចជាដែនការគ្រប់សារកំពុងតែអនុវត្ត
មិនមានបដិសនីកើតឡើងទេ ដូច្នេះជីវិតមិនកើតមានឡើងឡើយ ។ បើនេះ
ក្រោយពេលមានបដិសនីហើយ ការយកក្នុងថែរូមិនអាចទទួលយកបាន
ឡើយនៅក្នុងពេលពួកគេសាសនា ពីព្រោះវាមាននូយចាញ់ជីវិតសត្វិឃីរកកំ
ចុះកន្លែង(សម្រាប់សត្វ) ដែលមានរូបនៅក្នុងស្អែនរូបហើយ ។

ទារកដែលកើតដោយសិប្បនិមិត

មនុស្សខ្លះមានចំណាប់អារម្មណ៍ ក្នុងការពេលមិនចំណាប់ដែលប្រ-
កបដោយសិលជមិ ប្រតិយាបច្ចីបែបសាសនាទាក់ទងនឹងទារកដែលបានឱ្យ
ដោយសិប្បនិមិត ។ ប្រសិនបើព្រៀតុមានលទ្ធភាពឱ្យកំណើតក្នុងតាមវិធី

ធម្មតានេះ ហើយប្រសិនបើនាងអនុះសាច់មានក្នុង ដោយការអនុវត្ត
នូវឱធិសាស្ត្រពេញទំនើបវិញ វាមិនមានមូលដ្ឋានទេនៅក្នុងពុទ្ធសាសនា
ក្នុងការនិយាយថាអសិលជមិ បុខុសចាកច្បាប់សាសនានោះទេ សាសនា
គ្រួចទ្វាលស្អាល់ចំពោះបញ្ហាបស់មនុស្ស និងគ្រួសប្រហែលទេនឹងការ
រកយើងឯងទីផ្សារដែលស្អាល់ទំនើប ប្រសិនបើវាមិនធ្វើឱ្យអនុវត្ត ហើយជា
ប្រយោជន៍ដល់មនុស្សជាតិទូទៅនោះ ដូចដែលបានពណិតាទានេដើម្បីច
ហើយ ដរាបលាបេតុបច្ចុប្បន្នទាំងឡាយត្រូវហើយ បានឯកតាមការ
អនុញ្ញាតឱ្យមានឡើងដោយធម្មជាតិ បុដោយសិប្បនិមិត្តកំដោយ ។

៤.សិទចចំ

ទំនាក់ទំនងជ្រើរកែវិធានអាពាហ៍ពិភាក្សា

កែវិធានមូនអាពាហ៍ពិភាក្សាតីជាបញ្ហាមួយ ដែលត្រូវបានគេធ្វើ
ការពិភាក្សាយ៉ាងប្រើប្រាស់នៅក្នុងសង្គមទំនើប ។ យុវវិយជាប្រើប្រាស់នៅក្នុង
ចូលចិត្តចង់ដឹងពីកំនិតទាក់ទងនឹងបញ្ហារបៀវត្សរបស់ខ្លួន ។ អ្នកសាសនាលូនេះ
បាននិយាយថាការប្រព័ន្ធដែលបានរាយការជាតិជាប្រព័ន្ធឌុំស្នូលការ ចំណោក
អ្នកដៃទៀតនិយាយថាការប្រព័ន្ធផ្លូវការបានប្រព័ន្ធឌុំស្នូលការ និងមិនត្រូវសោះ
ឡើយ ។

នៅក្នុងអតិថរាង យុវជនយុវវគ្គិមនត្រវបានអនុញ្ញាតដោយ
ឱ្យពួកម្នាយរបស់ខ្លួនឱ្យដើរហើរដោយសិរីទ្វីយ រហូតដល់ពេលដែលពួក
គោរពបារហើយ ។ អាតាប់ពិភាក្សាប់ពួកគេក៏ត្រវបានរំបែងទ្វីង
ដោយឱ្យពួកម្នាយដែរ ។ ជាការពិត ការណ៍នេះពិតជាបណ្តាលមករូវសេចក្តី
មិនសប្តាយចិត្ត ជាទុក្រក្នុងករណីខ្លះនៅពេលដែលឱ្យពួកម្នាយដើរឯសិរី
ដែក្នុងផែកទៅលើក្រោក បានក្នុងសង្គម ការពួកគិចត្រូវារិន
បញ្ហាតាក់ពីខ្លួនដៃរៀលទ្រៀត បើនេះជាការធ្វើត្រឹមនៅឱ្យពួកម្នាយពិតជាតាំ
ព្រាយាមយើងលីបាក្នុងការង្រិសិរីសិរីស្រករ ដែលអាចនឹងទទួលយក
បានពីក្នុងខ្លួននោះ ។

សព្វថ្មីយុវរ៉ែយទាំងឡាយ មានសិរីភាពក្នុងការមេប្រាក់ក្រោរ
និងស្អែងរកដែក្នុងផែក ពួកគេមានសិរីភាព និងអកាសយ៉ាងចំពោះនៅ
ក្នុងជីវិតរបស់ខ្លួន ។ នេះមិនមែនជាថីវិនភាគរកកំនោះទេ បើនេះមនុស្សនេះ
ក្នុងចំណោមយុវរ៉ែយទាំងនោះនៅក្រោងពេក និងនៅមិនទាន់ទាំងពេញរ៉ែយ
ចាស់ភ្លាននៅទ្វីយ ក្នុងការមិនយឺព្យភាពខុសត្រារវាងការទាក់ទងនៃ
រោគ និងភាពចុះសម្រួលត្រូវបានដោក្នុងទ្វីយដែល ព្រោះហេតុនោះ
ទើបបញ្ហានេះរោគសម្រេចមុនពេលរំបែការដែលតែកើតឡើង ។

ភាពធ្វើរលើខ្លាំងពេកកុងរឿងទៅការទឹងនឹងកេទសម្បន្តនោះ ក៏ដែន
បណ្តាលឱ្យកើតបញ្ហាសង្គមនៅក្នុងសង្គមទំនើបនេះ ។ រឿងដៃក្រែមក្រែ
នោះ គឺសង្គមខ្លះមិនបង្ហាញត្រូវយាបច្រកបដោយសេវាទចំពោះមាយ
ទាំងឡាយដែលមិនទាន់រៀបការ កូនតែតាន់ស្អាត និងស្រីបិនីលេងឡើយ
តែសង្គមបែរជាប្រការៗយកសេវាទទិន្នន័យមាយដែលពេញលេញ ក្នុងការមាន
ទំនាក់ទំនងដូចវេរណីក្រោមឯកត្រា ។ ជាលទ្ធផល ក្រុងទាំងឡាយត្រូវទទួល
ទណ្ឌកម្មដោយសង្គមដែលនោះ ដែលបានលើកទីកចនាទីត្រូវមានការសេត
គប់ដោយសេវាដែនការមានទំនាក់ទំនងដូចរៀបចំ ។ ពួកគេបានភាយទៅជា
មនុស្សសំណល់សង្គម ទទួលនយទុកឃើញខ្លាំង ភាពអាម៉ែស់ និងអាប់យស
យ៉ាងក្រោះលេង ។ មានស្រីក្រុងទាំងឡាយជាដែលភាយជាដនវគ្គោះ ដោយ
សារតែសេវាទរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ហើយបានធ្វើឱ្យបាត់បង្គន្តរអនាគតរបស់
ខ្លួន ដោយការប្រព្រឹត្តកន្លងប្រព័ណិចសំបុរាណ ដែលជាប្រព័ណិចមាន
តម្លៃនៅក្នុងបុព្វិត និងបស្ថិមប្រទេសដីជំរឿ ។

ការមានកេទសម្បន្តមុនពេលរៀបការ គឺជាការអភិវឌ្ឍន៍ទិន្នន័យ
ដែលបានកើតឡើង ជាលទ្ធផលនៃសេវាទសង្គមហូសប្រមាណដែលមាន
ក្នុងចំណោមយុវវិយនាគាល់បច្ចុប្បន្ននេះ ។ ចំណោមកុំពូនសាសនាមិនបាន
ប្រការទៅស្ថិត មានទំនាក់ទំនងដែលបច្ចុប្បន្ននេះ ។ វាតី
ជាកំនើតដែលពុទ្ធសាសនិកទាំងអស់ ជាពិសេសមនុស្សទាំងពីររកនៅដែល

ស្រឡាត្រកោ ហើយពិចារណាចំពោះអាពេហ័ពិភាក្សា គប្បិជ្រកាន់យកតាមទស្សន៍ប្រព័ណិបុរាណ ដែលពួកគោរក្បាហាមបិសុទ្ធរបុតដល់ពេលវ្រែបារហើយ ។ ចិត្តរបស់មនុស្សមិនមានស្តិរភាព ហើយតែងតែប្រប្រលជាមួយនឹងលទ្ធផលនេះហើយសកម្មភាពខុសច្វាប់ ប្រុងពីដែលមិនមែនលាក់លើមអាចឱកាំបានអាចនឹងបណ្តាលឱ្យបៀវតបែវនៅចំពោះភាគីណាមួយប្រសិនបើភាពហ៌ពិភាក្សាបែងច្រៀង ដូចដែលបានរំពឹងទុកនោះ ។ តែត្រូវតែចងចាំដែរថា ត្រូវប្រាយនៃភាពត្រកត្រមាលដូរវកចេណានឹងមួយមុនពេលមានអាពេហ័ពិភាក្សាបែងច្រៀង ដែលបានប្រពើត្តិថែរជាដាសាធារណៈនេះនឹងត្រូវទទួលការមិលងាយអំពីសំណាក់ចាស់ទុក ដែលជាភាណាព្យាពាលរបស់ពួកយុវវិរោយទាំងនេះ ។

ការប្រពើត្តិថែរជាតុងកាម

ត្របសុត្រវបាននៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះសម្តុទ្ទ ឱ្យចេញសរាងការប្រពើត្តិថែរជាតុងកាម មាននំយច្ចាបសិនបិបត្តុលចង់ផ្តលកាត់ការមានភេទមេត្តិ តាត់ត្រូវធ្វើដោយមិនបង្កើតឡើងវិអំពីហឿង្វា ប្រុងដោយការប្រើប្រាស់កម្មវិធីណាមួយមានគំរាយកំហែង ប្រុងបង្ការពេកប្រាញិ៍ ។ ដូច្នេះ បើជើរត្រូវសមរម្យដែលគោរពដោយត្រូវដែឡើង តីជាការមិនប្រាស់នឹងសាសនានេះទេ សាសនានេះនឹងស្ថាប់ការពិតថា វាតីជាត្រប្រុងការមួយ

សម្រាប់មនុស្សម្នាក់ទាំងអស់បង់ជីវិភាពលោកយ៉ាងចំណេះទេ។

យោងតាមព្រះពួកសាធារណៈ
បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធឌ្ឋានក្នុងក្រែង
សម្រេចខាងក្រោមជាមួយនរណាម្នាក់
ដែលបានរៀបការរួចហើយ អ្នកដែល
ធានភាពប់ពាក្យជាតុកដឹងជនណាម្នាក់ដៃនីងថ្ងៃទៅហើយ
និងជាមួយបុគ្គល
ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួនអ្នកមែន
របស់គេយើដោយ មានទោសក្នុងការប្រព្រឹត្តិខ្លួនក្នុងការ
ការការតែនិងបទដោនសង្គមដែលភាគីទិន្នន័យទៅធ្វើឱ្យរងទុក្ខជាលទ្ធដល
នៃភាពភាពាតិយមរបស់បុគ្គលខ្ពស់ បុគ្គលជាដែក្នុងថ្ងៃទៅហើយ។

ភវិយាបថេរកទេសបិទសមរម្យ

ព្រះពួកអង្គក់ទ្រង់បានពេលនានាទុវិវឌ្ឍន៍ដែលបុរសចំណាត់ការ អាចនឹង
ត្រូវប្រឈម ប្រសិនបើតាត់រៀបការដោយមិនមានការពិចារណារវំពិភាព
ត្រូវត្រូវនៅរបស់ភាគីម្នាច់ថ្ងៃទៅហើយ។ យោងតាមព្រះពួកអង្គក់ការ
ប្រព្រឹត្តកែងសម្រេចដែលបានការទទួលខុសត្រូវ អាចភាយទៅជាបោតុនៅ
សេចក្តីវិនាសដល់ខ្ពស់ក្នុងទិន្នន័យដៃនីវត្ថុ។

ប្រជាជាតិទាំងអស់ក្នុងលោក ឬនករំណាច់ថ្លាប់យ៉ាងថ្លាល់
ទាក់ទងនឹងការរំលោភដូរគេទៅ ។ ក្នុងទីនេះមួនឡើត ពុទ្ធសាសនាកោត្រ
ថាមនុស្សម្នាក់ទៅត្រូវតែគារពន្លឹងធ្វើតាមថ្លាប់របស់ប្រទេស ប្រសិនបើ
ថ្លាប់ទាំងនោះត្រូវឱ្យបានធ្វើឡើងសម្រាប់សេចក្តីលួចឡើងនោះ ។

១០. ចុះ ិទបន្ទិចប្រជែង

សេចក្តីខាងក្រោមនេះ ជាសម្រង់ចេញពីសេវាអំពើរការមួយដោយអ្នក និពន្ធដាតិដប៉ុនដីលើល្អាយម្នាក់គឺ លោក ហណ្ឌិត និក្ស និវិណុ នៅក្នុង សេវាអំពើរបស់លោកមានចំណងដើម្បី “ជីវិតសម្បរាំបប ” ។ លោក ហណ្ឌិត និវិណុ សង្គត់ចូនដាមួយនឹងបញ្ហាដែលទាក់ទងទៅនឹងសេចក្តី ស្មោរនិងអាតាប់ពិតាប់តាមទេសុន្យនេះ ទាំងរបស់បុព្វប្រទេស និងបសិម ប្រទេស ។

“នៅក្នុងលោកខាងលិច អាតាប់ពិតាប់ដើម្បីលើមួលដាននេះ សេចក្តីស្មោរនិងបានការពារពាល់ពីការបង្ហាញ ដែលជាតីកញ្ចប់ត្រូវបានគេចាត់ទុកជាចម្លើជាតិ និងពេលខ្លះជាមួយគ្នា នៅក្នុងទីបានសុខបាបុកនាន់ខ្លួន ចំនួននៃយុវវេយ្យដែលបានទោះបង់អាតាប់ពិតាប់ ដែលរៀបចំឡើងមានលក្ខណៈជាប្រព័ណិត ហើយធ្វើសវិសយនិកតូច្រូវករ ដោយការពិចារណា ឬបច្ចេកទេសពេញនៅ ឬនឹងកំពុងតើវិកជំជាតិឡើង ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីខ្លះ អាតាប់ពិតាប់មនុស្សពេញនានាការណ៍ទៅការបែកបាក់ និងសេចក្តីទូក្រូក្នុងរយៈពេលដីឆាប់មួយ ។ ចំណោកជួយអាតាប់ពិតាប់ដែលរៀបចំឡើងតាមប្រព័ណិត ជាតីកញ្ចប់ធ្វើឱ្យគូស្សាមិកិយា ដែលរស់នៅនឹងធ្វើការរូមតាំងប្រកបដោយសោមនស្សី និងសេចក្តីសុខិតិ ។

ថ្លីបើមានការពេញចិត្តដើរកអារម្មណីកែដោយ គេកែមិនអាចហេក់
អាពេហ៊ិតិរាប់បែបមនោសពេញនាទាំងអស់ ដែលមិនមានលក្ខណៈត្រប់
ត្រាន់ចាត់អាពេហ៊ិតិរាប់ដោតជីយបានឡើយ ។ ស្ម័បាយនោសពេញនា
គីដុចជាអណ្តាតភ្លើងអុសមាននូវដីចែងចាំងដែលកើតឡើង ហើយដែល
យក់ចាប់បាន បុំនែកចាំងនោះត្រូវបានខ្សោយ ។ សេចក្តីស្ម័បារវាង
បូនិនប្រពន្ធដែលឱ្យយក់ចាប់ស្រួល ហើយបើកចាត់ភ្លើងធ្វើដីឡើងដូចខ្លោះ
ដែរ ។ ជាការពិត ស្ម័បាអណ្តាតភ្លើងដីចែងចាំងអាមិនជាមុនិកជាមុនិកតិតាប់
ជួនជាទិបំផុតកែស្សាត់ ហើយពេញដោយភ្លើងនៃស្ម័បាតុំករគ្រោល
ពេញបន្ទុក បុំនែកចាត់កញ្ចប់ អណ្តាតភ្លើងស្ម័បាយនោសពេញនាបែបនេះ
កែរលតែទៅយក់ចាប់របៀប ត្រានបន្ទូលបន្ទុកអូកត្រូវការពិធោដែលជាមុលដ្ឋាន
ដីកំសត់ សម្រាប់ជិតអាពេហ៊ិតិរាប់ ដែលជាមុនិយនោតជាតិនេះនោះ
ឡើយ ។

យុវវិយក្នុងស្ម័បា មិនគឺមីត្រការពិអារម្មណីរបស់ពួកគេនោះ
ឡើយ ពួកគេមិនយើប្បាស់នៅតែក្នុងនឹងតែក្នុងនីន្ទេនោរម្មណីមួយខណៈនោះ
បុំណោះ ។ អីទីដែលពួកគេគិតិនិងធ្វើគិតិមនោសពេញនា ហើយបានដែងដាតា
គិចតុចណាស់នៅលើកិច្ចការ ដែលត្រូវអនុវត្តនៅជិតជាក់ស្សុង ដែលពួក
គេត្រូវនៅជិកនាំក្រាយពិអាពេហ៊ិតិរាប់នោះ ។ ប្រសិនបើក្នុងប៉ែមាន
សំណងគ្រប់ត្រាន់ក្នុងការមានបុគ្គលិកលក្ខណៈត្រូវត្រា មានទស្សន៍ជិត

ឱ្យ និងភាពស្រឡែងត្រា ដែលថែករាំលកដលប្រហយដន្តឹកកាយនឹងទំនាក់ទំនងគ្រួសារ ដោយការចុះសម្រួលត្រាទាំងសងខាងនឹងធ្វើឱ្យមានសុវត្ថិភាព ផ្ទៃកបិរញ្ញវត្ថុដងនោះ សូម្បីតែប្រាយពីភាពព្រករព្រមាលប្រាជីបុងបាន ស្រកប្រុងចុះហើយក៏ដោយ ក៏ពួកគេនឹងនោះតែមានមូលដ្ឋានសម្រាប់ជីវិត ដ៏ប្រសិទ្ធភាពយត្តា ។ ប្រសិទ្ធបើពួកគេមិនមានមង្គលបែបនេះទេពួកគេ នឹងត្រូវប្រយោមមុខចំពោះការបរាជីយដោយការអាណាព័ពេទិត្យប៊ី ។

នោះថ្វីរៀបមង្គលការនោះ រូបភាពនេះមេនាម្នល់ ការរារាំរែកពិធី ដំប់លេរីងបានកន្លែងដុតទៅ តួល្លាសិករិយាយវិយក្នុងនោះ នឹងត្រូវសំនោះជាមួយត្រា ដែករាំលកអាហារ និងលាកព្រជាងចំពោះត្រានឹងត្រានូវគុណវិបត្តិ និងសេចក្តីល្អូរបស់ខ្លួនរៀងទូទៅដឹងដែរ ។ ពួកគេនឹងត្រូវចំណាយពេល នៅលាងចំណាយពេលដឹវិតរបស់ខ្លួន តួនការសំនោះជាមួយត្រាកាល ថ្វី ។ ការសំនោះប្រកែទេនេះ ធ្វើឱ្យមានការទាមទារដែលខុសត្រាតិត្រម្រវ ការជាក់ស្នើសិទ្ធិរាយការ នៅថ្វីរៀបការនឹងស្នើបារត្រាជីបុងនោះ ។

ទំនាក់ទំនងគ្រួសារភ្លាយជាប្រើប្រាស់ពិតារណីដើម្បីមានសារ៖សំខាន់រាយការ ក្នុងជីវិតអាណាព័ពេទិត្យប៊ី ។ វាទាំងប៉ុណ្ណោះការគិតពិចារណាបិបុគ្គលិក លក្ខណៈនៃម្នាយនិងឱ្យពួករបស់គ្នា ស្រករអាណាព័ពេទិត្យប៊ីទៅថ្វីមុខនោះ ។ មានពេលខ្លះ ពួកយុវវិយគិតចាកម្មដំនោះនៅសេចក្តីស្នើបារបស់ពួកគេអាមេ

និងធ្វើឱ្យពួកគេមានដីជននៅទៅលើដោម្បែកដែលនឹកសាស្ត្រាប់ ជាមួយនឹង
ឧបសត្វិសាថ់ថ្លែ បុន្ញសេចក្តីនេះមិនមែនពិតខាំងស្រុងនោះទេ ។ ជាសរុប
មក ភាពវេដីបំផុលចិត្តគឺជាបញ្ហាមួយដែលមានពេលកំណត់ និងមិនបាន
ចាក់ប្រឈប់ដោយទៅក្នុងការពិតឡើយ ហើយគេត្រូវរៀបចាកក្នុងការ
សម្របសម្រលចំពោះតម្រូវការនៃការងារ និងបិរិស្ថាន ដើម្បីចងកូលមិ-
ភីរយាទាំងពីភ្នាប់ត្រា ក្នុងក្នុងភាពឱៗយុទ្ធនេះទេ ។ សេចក្តីស្អែបាយាទាំងពីរ
ប្រភេទនេះមានលក្ខណៈខ្ពស់ត្រា ។ ការច្រឡំស្អែបាមួយនេះជាដាស្អែបា
មួយឡើងត្រូវបានបញ្ចប់ដោយច្បាស់ច្បាស់ ។

ការគិតឱ្យលើតម្លៃ និងមិនប្រកបដោយរាជៈ (នេក្ខមិនគិតក្នុងមិនប្រកបដោយរាជៈ) ចំពោះលក្ខណៈរបស់មនុស្ស ដែលយើងនឹងឡើងបានបន្ថែមជាមួយ កាត់បន្ទូយនូវ
ភាពបរាណដៃដែលនឹងកើតឡើង ។ ដើម្បីការពារនូវសេចក្តីរៀបចាកបំផុលចិត្ត
ពីការបាត់បង់ទៅ ក្រោយពីអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ការយោតបាយលំត្តាទៅ
វិញ្ញុទៅមករវាងក្នុងមិភីរយាមិនអាចខ្លះបានឡើយ ។ តែភាគរយនេះជីវិត
អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានទទួលដោតដីយោ មានចំនួនការដែលខ្លួនក្នុងចំ-
ណោមយុវវិយ ដែលការធ្វើសវិសរកត្រូវបានបស់ខ្លួន ប្រុបជាមួយនឹង
គំនិតឱ្យពួកម្នាយរបស់ខ្លួននោះ ។ ដើម្បីរស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្អែប់
នោះ វាដាការចាំបាច់ណាស់ ក្នុងការធ្វើឱ្យជាក់ឆ្លាស់នូវភាពខុសត្រារវាង
សេចក្តីស្អែបាប្រឡាមលោក និងស្អែបាអាពាហ៍ពិពាហ៍” នោះ ។

១១. ភាពនៅលីខី

ពីភាពនៅលីខី?

ភាពនៅលីខី គឺជាការវ្វែរចាកពិសកម្មភាពទ្រកព្រមទាំង ប្រកបដោយកាមគុណ។ មនុស្សមួយចំនួននឹងកនងតូចសាសនាដោយនិយាយថា ឱវាទរបស់ព្រះពុទ្ធដើរប្រសាំងនឹងមួយជាតិ ហើយពួកគេអេអាងចាប់ផ្តើតមានកោទសម្រួល គឺជាមួយជាតិ ព្រះហេតុដូច្នោះហើយ វាបាការចាំបាច់ ត្រូវតែមានទំនាក់ទំនងដូរកោទ។

តូចសាសនាឌីនធមួនប្រសាំងនឹងកោទសម្រួលទៀត កោទសម្រួលគឺជាការព្រះព្រមទាំងប្រកបដោយកាមគុណពិធីមួយជាតិ ហើយវាបានដឹងកម្មយុទ្ធឌីនឹងជាកិច្ចសាសនាលីខី? តើហេតុអីដឹងកម្មយុទ្ធឌីនឹងជាកិច្ចសាសនាលីខី? តើវាមិនមែនអយុត្តិធម៌ហើយប្រសាំងនឹងមួយជាតិទេ? ការរក្សាទុរវាងភាពនៅលីខីសម្រាប់ជាសេចក្តីជូនដែលមានការប្រើប្រាស់នូវការប្រើប្រាស់នៅក្នុងភាពនៅលីខី។

---

៣ . ភាពនៅលីខីនេះ មិនមែនមាននីមួយាថីម៉ែនការសំនោះដោយមិនមានការយកបីប្រពន្ធដូចសំយោចមួយតាមនោះទេ គឺមាននីមួយទូទៅដែលបានដោលធម៌ បានដោលធម៌មិនមែនជាក់ទំនងដូរកោទ ការមិនប្រព្រឹត្តកម្មងារសិក្សាបច្ចេកទេនមានចំណេះដឹង។

ត្រីមសម្រេចយកទុកកាលនោះទេ ។ ពាបិរសាសនាទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងប្រទេសតំណាត់ខាសម៉ែយនោះ ក៏ឡានដោនការក្រោមខ្លួនការប្រតិបត្តិនេះដែរ ។ សូម្បីរៀនសព្វថ្វីនេះ អ្នកសាសនាដែលខ្លួនទៀត ដូចជាតុកបិណ្ឌ និងពុកកាតូលិកក៏ដើរការរក្សាសិក្សាបច្ចេនេះជាគោលការណីដែរ ។

ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ ដែលបានលប់បង់ជីវិតលោកកីយ៉ែដោយស្ថិតិភូរក្សានូវសិក្សាបច្ចេនេះ ពីព្រះពុកគេដឹងយាដែកចោរសំខ្លួនរវាងប្រពើត្បូទេទិនការពារទាំងឡាយដែលចូលមក ប្រសិនបើពុកគេល្អជាមុនចំពោះជីវិតនេះមនុស្សដែលមានត្រូវសារ ។ ជីវិតអាពេហ័ពិបាប់អាចធ្វើឱ្យរវិប បុកាត់បន្ថយនូវសេចក្តីថ្លែងនូវសិបញ្ញា កាលបីចំណាងចំពោះកោទសម្រេច និងសេចក្តីប្រកាសំមាំគ្រប់គ្រងចិត្តបើយចំណងចំបាច់បាត់នូវសេចក្តីស្ម័គ្រប់ និងសេចក្តីបិរសុទ្ធបិត្ត(ចិត្តវិសុទ្ធទិត្ត) ។

សារៈសំខាន់ខែនៅលើរ

មនុស្សមាននិត្តាការក្នុងការធ្វោះស្រាយ ។ “ប្រសិនបើព្រះពុទ្ធអង់មិនបានទេសនាប្រជាធិបតេយ្យនិងជីវិតអាពេហ័ពិបាប់ទេ ហេតុអ្នីបានជាប្រៃស្ថាតាតំប្រោភនោះលើវា ថាគារសិក្សាបច្ចេនេះសំខាន់មួយ បណ្តាសិក្សាបច្ចេនេះអស់

ដែលត្រូវរក្សា ហើយហេតុអីធានជាប្រព័ន្ធមួនទូទាត់នឹងស្ម័គ្រោះសរាង
កោទសម្រួល និងលេខបង្កើរដើរដាក់លោកកើយ៉ែចាលទេនូវពីរ?"

បុគ្គលិកត្រូវចងចាំថា **នៅក្នុងការប្រព័ន្ធទាកកាម មិនមែនជាការ**
ចាប់បង្កើឡើងព្រមទាំងសាសនា។ វាមិនមែនជាការត្រួតពិត្យ ដែលត្រូវពេតេ
លេខបង្កើរដាក់លោកកើយ៉ែចាលទេនូវពីរ ដើម្បីប្រពិបតីពុទ្ធសាសនានោះទេ។
លោកអ្នកអាជសប្របសប្រុលនូវមាតិជីវិតរបស់ខ្ពស់ដោយយោងទៅតាម¹
ការយល់ដឹងរបស់លោកអ្នក ដោយការប្រពិបតីនូវគោលការណ៍ និងលក្ខ-
ណាសម្បត្តិសាសនាដាក់លាក់បាន។ លោកអ្នកអាជម្លេសមិនគោលការណ៍
សាសនារបស់ខ្ពស់ យោងតាមតម្លៃការនេះដើរដាក់គ្រប់បាន។ ទេះដោយ
យើងណាក់ដោយ នៅពេលដែលលោកអ្នកបានចិត្ត និងសម្រេចនូវ
បញ្ជាផីលើសលប់ ហើយធ្វើឱ្យជាកំឆ្លាស់ម៉ាមាតិជីវិតរបស់គ្រប់បាន និងសេច-
ក្តីបិរិសុទ្ធជិត្តនោះ លោកអ្នកអាជសប្រើសរិសដើម្បីលេខបង្កើរដើរដាក់លោ-
កើយ៉ែបើយផ្តាច់ខ្លាំងទៅបេកាច់ប្រើនូវសតិបញ្ហាបន្ថែមទៀតបាន។

ព្រះពុទ្ធមួនទូទៅរីករាយអង្គភាពនៅលីវ់ ពីរព្រះម៉ាកោទសម្រួល និងអាពាប់ពិបាយកំមិនមែននាំទៅការនៃសន្តិភាព និងចិត្តិវិសុទ្ធឌីសេចក្តីបិ-
សុទ្ធជិត្តដីក្រោះបេក្ខជ្ជីយ ហើយនេក្ខម្មៈគឺការប្រព័ន្ធទាកកាមគុណា គីម៉ា

បច្ចេកាស ប្រសិនបើបុគ្គលប្រាជ្ញាណដីម្បៀទានសម្រេចនូវការងារប្រើនសពិបញ្ញានិងបារមិថ្ញាកំខស់បំផុតនៅ៖ ឬ បុំនេះការចេញចាកការមគុណនេះគឺកែតឡើងដោយផ្លូវជាតិ ឬនវត្ថុវកែតឡើងដោយការបង្កិតបង្គំឡើយ ។ ការចេញចាកការមគុណនេះ គឺបានកែតឡើងតាមរយៈការយល់ដឹងយ៉ាងពេញលេញចាំពេលមាយាន់អត្ថភាព៖គីឡូន និងសភាពជាទុក្ខណាមួយ នៃលេចក្តីព្រៃកត្រវាលប្រកបដោយការមគុណចាំងអស់ ។

ភាពសោរីវិនិកការទួលុសត្រូវ - បច្ចុប្បន្ននឹងរបស់ព្រះពុទ្ធគ្មាន

ព្រះពុទ្ធគ្មាននឹងការពិសោធនិត ជាលោកកើយ៉ែរបស់ព្រះ អង្គជាប្រពេជាជុំមានជាស្អាមិ និងជាបិតាមុនពេលការចេញចាកការមរបស់ព្រះ ហើយព្រះអង្គដឹងថ្វាល់នូវអ្និះដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជីវិតអាណាពីពិភាក្សា ។ មនុស្សអាចនឹងស្អារអំពីនេះក្នុង គីការចេញចាកការមរបស់ព្រះពុទ្ធគ្មាន ដោយនិយាយថាប្រពេជាបុគ្គលភាពានិយម និងយោរយោវកេយការណី នៅ៖ ឯធមិនយុត្តិធមិឡើយ ដែលប្រពេជាលូលីបង់ចោលអគ្គមហ៍សិនិងបុគ្គិច្ចេះ ។ តាមការពិត ព្រះពុទ្ធឌិនបានលេបង់ចោលត្រូសាររបស់ព្រះអង្គ ដោយមិនមានការទួលុសត្រូវនោះទេ ។

ព្រះអង្គមិនដែលមានការយល់ខ្ពស់ណាមួយឡើយ ជាមួយនឹងអត្ថមហ៌ប៊ីរបស់ព្រះអង្គ។ ព្រះអង្គមានសេចក្តីផ្លាស្សាត់ និងចិត្តជាប់ដីពាក់ចំពោះអត្ថមហ៌ប៊ី និងបុគ្គរបស់ព្រះអង្គដូចជាមនុស្សជម្លាត់ដែរប្រាំហើលជាអាម៉ឺនខ្សោំជាងដង ។ ភាពខ្ពស់ត្រានៅក្នុងគោលការណ៍ និងមានសេចក្តីផ្លាស្សាត់ប្រកបដោយភាពអាត្រានិយម និងខាងដៅក្នុងក្រុបកាយបុរិណ៍ឡាយៗទេ ព្រះអង្គមានសេចក្តីភាពការនិងបញ្ហា ក្នុងការការត់ជាថ្មីវិសេចក្តីផ្លាស្សាត់ ប្រកបដោយភាពអាត្រានិយម និងបែបមនោរមួយណ៍នៅក្នុងសម្រាប់ជាមួយហេតុដីឡូ ។ ពលិកមួយរបស់ព្រះអង្គត្រូវបានចាត់ទុកជាការលេខបង់ដៃប្រជុំរឿងក្រោល់នៅ ពីព្រះព្រះអង្គបានជាក់ចុះនូវតម្លៃវិការ និងចំណែងជ្ញាល់ខ្លួនទុកមួយឡើងដើម្បី **បានជីមួយជាតិចំអស់សម្រាប់ក្រប់ពេលវេលា ។**

តោលបំណងដៃចំបងនៃការចេញចាកកាមរបស់ព្រះអង្គ គឺមិនត្រីមតែសម្រាប់ជាសេចក្តីសុខ សន្តិភាព និងការរំដោះខ្លួនរបស់ព្រះអង្គជ្ញាល់បុរិណ៍ឡាយៗទេ បុន្ថែមសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដែលមនុស្សជាតិចំងមួល ។ ប្រសិនបើព្រះអង្គសិតនៅក្នុងព្រះបរមាជនវាំង សេវាកិច្ចរបស់ព្រះអង្គអាចត្រូវបានកំណត់នៅត្រីមតែក្រុមត្រូវបាន និងភាពការក្រប់ពេលវេលាដូចជាប់ដី នៅពីរបស់ព្រះអង្គដែលបុរិណ៍ឡាយៗទេ ព្រះហេតុនៅហើយ ទីប្រព័ន្ធសម្រាប់ព្រះអង្គដែលបុរិណ៍ឡាយៗទេ ក្នុងការរក្សាសន្តិភាព និងសេចក្តីបិរិសុទ្ធ ដើម្បី

និងបានលម្រោចទូវការត្រាល់ដឹង ហើយទីបញ្ចាំងអ្នកជំទេ ដែលទទួលជាទុកនៅក្នុងអវិជ្ជាថោះគួរត្រាស់ដឹងដឹងដែរ ។

កិច្ចការមួយបណ្តាកិច្ចការដឹងបង្គស់របស់ព្រះពុទ្ធអង់ ក្រោយពេលការត្រាស់ដឹងនោះ គឺត្រឡប់ទៅការនៃព្រះបរមាណវ៉ាងរបស់ព្រះអង់ដើម្បីព្យាយោងក្រុមព្រះព្យាពិវឌ្ឍរបស់ព្រះអង់ ដើម្បីត្រាស់ដឹងដែរ ។ ជាការពិតកាលដែលបុគ្គលិចរបស់ព្រះអង់ គឺរាយកុមារបានសុំនូវកំណែប់ត្រព្យពីព្រះអង់ ព្រះសម្បាលមួកបានត្រាស់ថាកាបូលគឺជាទាយក់ សម្រាប់ត្រព្យដីមានតម្លៃបំផុត គឺបានដល់កំណែប់នៅព្រះធំ ។ ក្នុងវិធីនេះព្រះពុទ្ធអង់បានបម្រើគ្រូសាររបស់ព្រះ ហើយព្រះអង់បានត្រាយដូរសម្រាប់ការវំដោះខ្លួន សន្តិភាព និងសេចក្តីសុខរបស់ពួកព្រះព្យាពិវឌ្ឍទាំងឡាយ ។ ដូច្នេះ តាននរណាម្នាក់អាចនិយាយថា ព្រះពុទ្ធដាបិតាយករយៈ បុរាណានិយមទ្រឹម ។ តាមការពិត ព្រះអង់មានករណា និងការបុរាណឱ្យដឹងដែរ ក្នុងនៅរណាទៅទ្រៀតទាំងអស់ ។ ដោយការចម្រិននូវសេតិបញ្ញាជាន់ខ្លួននោះ ព្រះសម្បាលមួកបានដឹងថាគាត់ពិពាប់គឺជាការវិវេត្តជាបណ្តាប់អាសន្នទេ ចំណោកឯកការត្រាស់ដឹងទិន្នន័យជាមត៌ៗ ហើយសម្រាប់ជាសេចក្តីសុខដល់មនុស្សជាតិទាំងមូល ។

ប្រើត្តការណ៍ដែលខាងមុខទៅនៅ៖ គីមាត្រេសម្រាលមួនត្រួចដៃ
ជ្រាបចាញអគ្គមហេសិ និងបុត្ររបស់ព្រះអង្គ និងមិនអត់យ្យានទេវិយក្តុង
កាលដែលអវត្ថមានរបស់ព្រះអង្គនោះ ។ នៅសម្រាប់ពុទ្ធកាលត្រូវបានគេ
ចាត់ទុកជាការធ្វើតាម និងប្រកបដោយកិត្តិយសទំនិញសម្រាប់បុរសវិយ
ក្រោងក្តុងការចូលនិវត្ថិនិងរិះដីជាដាយរាយរាល់ ។ សមាជិកដែលទេរិភ័ណ៌នៅក្នុង
គ្រូសារអាមេរិកនៃពីរនាទីការពីងារការរំលែករបស់ព្រះអង្គប្រកបដោយនូវៗ ។ នៅ
ពេលដែលព្រះអង្គបានសម្រេចការត្រាសំដើង ហើយព្រះអង្គអាមេរិកនឹងផ្តល់
ឱ្យពួកក្រុមព្រឹកនិងអង្គភាព ដែលត្រានឱ្យពួកណាមានអាមេរិកបាននោះ គឺសែវភាព
ពិទាសាការរបស់ពួក ។

១៧-សេចក្តីផលខ្លួច

អាពេហ៊ែតិពាប់ តីភាពជាផេក្ខែវបុគ្គលិករាក់ ហើយភាពជាផេក្ខែវបុគ្គលិករាក់ និងត្រូវលើកកំពស់នៃតម្លៃដឹងទៅ ពេលដែលវាមនុញ្ញតិចុត្តិកភាពដែលពាក់ព័ន្ធឱ្យធំជាត់ឡើង ។ អាពេហ៊ែតិពាប់ជាថ្មីនបរាជី ពីព្រោះដែក្នុងម្នាក់ព្យាយាម “លេប” ដែក្នុងម្នាក់ទេរៀត បុន្ថែមពេលម្នាក់ត្រូវការសិរីភាពដែលពេញលេញនេះ ។ បើយោងតាម ពុទ្ធសាស្ត្រ អាពេហ៊ែតិពាប់មាននិយមារយោគយំត្រូ និងការគោរព នូវដំឡើ និងភាពជាគុណនៃត្រូនិងត្រូ ។ អាពេហ៊ែតិពាប់ដែលប្រកប ដោយជោគជ័យ គឺតែងតែជាងវិរាងនិច្ច ឬ “ដែលមានរាយការងារ និង រិបរិប” រាយការលំបាក បុន្ថែមវាតែងតែជាងវិរាងនិច្ច ។

ជួនកាលយុវវិយក្នុងប្រទេសនេះ ប្រកកនូងដោយទៅឡើតិតថា “ទស្សន៍ដែលមានលំនាំចាស់” គឺមិនមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសង្គម ទំនើបឡើយ ។ តួរតបិវិជ្ជិកដែលពួកគេថា មានសច្ចភាពជាមមត់នេះ ដែលមិនអាចភាយទៅជាបុសសម្រាប់បានឡើយ នូវដែលជាសច្ចភាព នាសម័យពុទ្ធកាល ស្ថិតនៅពេជាសច្ចភាពរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ដែលហៅថាទានស្សែនេះចំនួប ដែលយើងទទួលបានតាមរយៈកម្មវិធីទូរទស្សន៍ដើម្បីពាយឃាងខ្លួនត្រូវដោយនៅ៖ មិនបានបង្ហាញអំពីផ្លូវជាមុនសុដឹរជាតិភាគចេង នៅក្នុងលោកខាងលិចគិត និងប្រព័ន្ធអ្វីយ ។ វាមាន“ការណាកំលោះមច្ឆិន” យើងទូលំទូលាយនៅគួសាមីកិរិយាមានសុដឹរជាមិនដែលជាអ្នកសាសនាយើងជ្រាលដោរ និងជាអ្នក“អភិវឌ្ឍនិយម” អំពីភាពហ៍ពិភាក្សាដូចជាកួសាមីកិរិយានៅបុគ្គលិកប្រចែលដែរ ។ ពួកគេមិនបានប្រព័ន្ធផ្លូវកិរិយាបច ដែលបណ្តុះប្រតិបត្តិដែលមិនមែនមុនុស្សទាំងអស់នៅក្នុងបន្ទីមប្រចែលដើម្បីការរំលែកលែក ប្រាកេដកក្នុងចេញ ក្រោយពីមានជម្លោះដំបូងនៅខ្លួយ ។

មនុស្សដែលមានសុដឹរជាមិនពាន់ពេញពិភាក្សាណាកទាំងអស់ ក៏ដូចត្រា ពួកគេមិនមែនជាបុគ្គលិកនិយមឡើយ ហើយពួកគេមិនដែលបានប្រព័ន្ធផ្លូវកិរិយាបច ដែលពួកគេចេញពីការបុជាឌែលមេ្តិម និងបង្កើតសេចក្តីផ្លូវក្នុងការយោតយល់ត្រាងើម្រានក្នុវាគារបៀវិជ្ជាមួយ ប្រកបដោយស្ថិរភាព និងសេចក្តីសុខ ។ ដូច្នេះហើយប្រសិនបើលោកអ្នកចង់ត្រាប់តាមលោកខាងលិច ចូរត្រាប់តាម“ការណាកំលោះមភាគចេង” នៅ៖ ពួកគេមិនមានអីខុសលើកត្រាតី

អ្នកជិតខាង ប្រកបដោយសុជ្រើសទិន្នន័យ ដែលរស់នៅជិតនឹងលោកអ្នកទេរីយៈ

ពួកយុវរ៉ែយទាំងឡាយ ត្រូវតែស្វាប់នូវរៀមច្បាស់ខ្លួនជាន់
ដែរ ពីព្រះការយល់ដឹងរបស់ខ្លួន អំពីរឿងជិតអាតាប់ពិពាហីមិន
ទាន់ត្រប់ត្រាន់នោះទេ ពួកគេតាំងរតបីធ្វើសេចក្តីសន្និដានយ៉ាងប្រ-
ញាប់ប្រញាចល់នោះពេកទេ ទាក់ទងទៅនឹងអាតាប់ពិពាហីនិងការរំលែង
លេនោះ ពួកគេត្រូវតែមានសេចក្តីអត់ផន់(ខ្លួន) និងការយោគយល់
ត្រាទៅរួចរាល់មករើនិងទិន្នន័យប្រសិរី ហើយដឹងដឹងទៅនឹងរបស់ពួកគេ
អាចភាយជាទុករវេទនា និងប្រកបដោយបញ្ហា។ សេចក្តីអត់ផន់ ខ្លួនឯង
ការយោគយល់ត្រា គឺជាប្រមិនិយដៃមានសារ៖សំខាន់ដែលត្រូវរក្សានិង
អនុវត្តដោយមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងជិតអាតាប់ពិពាហីទាំងអស់ត្រា។
អារម្មណីនេស្សុវត្ថិភាព និងសេចក្តីសន្នាសរើតមកពីការយោគយល់ត្រា
ទៅរួចរាល់មក ដែលជារឿងដៃសម្ងាត់ និងសំខាន់នេស្សុកម្មង់លក្ខុងខ្សែ
ជិតអាតាប់ពិពាហី។

ក្រុមហ៊ុនចំណងជើង

១-សង្គម និងក្រមសិលបដមិត្ត

កត្តានៃសំខាន់បំផុតនៃការកែកប្រចាំឆ្នាំសាសនា គឺតែងតែកំពុងទេនឹងសង្គម និងក្រមសិលបដមិត្តិច្បាប់ ។ ក្រមសិលបដមិត្តនេះ គឺជាក្រមសិលបដមិត្តតាមខ្លះបំផុតមួយ ដែលពិភាក្សាការធ្វាប់បានស្ថាល់ ។ នៅព្រំដំណុចនេះ សក្ឍិភាពទាំងអស់ ទាំងមកពីក្រុមសត្វវា ទាំងមកពីក្រុមមិត្តបានយល់ស្របតាម ទាំងទស្សនីទូទាត់ទាំងឡាយ ពួកអ្នកជ្រាយសាសនា អ្នកបរមត្តវិញ្ញាន់លើពិសុធម៌ វិវាទីទាំងឡាយអាមេរិកឱ្យមានប្រាកដឡើងបុំនេះពីនៅទីណាងទីបិបិយេងអាចរកអវតារនៃក្រុមសត្វពីស្រឡាត្រូវ ជាក្នុងប្រចាំឆ្នាំ ដែលមិនមានការបែងចែករវាង៖ ដំឡើសាសនា ពណិសម្បុរាជាក្នុងប្រចាំឆ្នាំ ដែលប្រើប្រាស់មនុស្សជាតិ ពោរពោព័េជ្រាយសេចក្តីករុណា ចំពោះសព្វសត្វទាំងអស់ ជាក្នុងប្រចាំឆ្នាំដែលតាំងការិយាល័យមេត្តាសាកលនិងអបិវឌ្ឍា ។ (លោកស្រាវជ្រាវ ម៉ាក្ស ម៉ែន ពុទ្ធសាសនិកបណ្តិត ជាតិអាសីម៉ែង) ។

៤ . អ្នកដែលចូលចិត្តដែក ពិភាក្សា ដោយការចង់ល្អោះ មង់មាត្រោះទីនៅមក ។

២-សិលជម្រកវីដ្ឋករណីសេវការ

សិលជម្រតុឡាសនា ត្រូវធ្វើដើម្បីសេវការ ដូចជាការវិកចម្លើន នៃបុគ្គលម្នាក់ទាំងអស់ ដូច្នេះហើយសិលជមិនខ្លះមានទំនាក់ទំនងត្រា ។ ជាការពិត វាមិនអាចមានគោលការណ៍អភិសមាថារណាមួយឡើយ ប្រសិនបើមានការដាក់កំហិត ប្រការកំណត់ពីស្ថាប័នខាងក្រោមនៅទៅ ។ (លោក **អនុគិរក បី គោរព** អ្នកប្រាជុំពុទ្ធសាសនិកជាតិអាសីម៉ែង)

៣-វិធាន និងសិលជម

នៅក្នុងពួកសាសនាអាមេរិកដីមិនមានសិលជមទិន្នន័យ បើតានវិធាន (បញ្ហា) ហើយក៏តានវិធានពិតជំរ បើតានសិលជមជំរនោះ គឺកត្តាថាាំងពីគ្រូផ្សារភ្នាប់ត្រា ប្រចាំបីថ្ងៃជាកំដោនិងពន្លឹះនៅក្នុងអណ្តាត ត្រូវដែឡើងដែរ ។ អ្និដែលបង្ហបងិតនូវ “ពុទ្ធឌ” មិនមែនត្រីមតិវិធាន គឺការ ត្រាស់ដឹងបុរាណភាពទេ បុន្តែតីមនុស្សជមិទ្ធេត ។ ចិត្តដែលមានខត្តមភាព ដែកសិលជម គឺជាទីមនាយកបាយកំពើត្រាករបស់ “ពុទ្ធឌ” ។ (តីក្នុង ធម្មជាង បណ្តិតពួកសាសនិកជាតិណែខីទ្វេនដី) ។

៥. ទាក់ទងនឹងរឿងសិល និងបញ្ហានេះ អ្នកបកដែលក៏សូមបន្ថែមសេចក្តី ដែលប្រារម្យសម្រាប់អ្នកបកដែលបង្ហបងិតនូវព្រាស់សំខាន់ នៅក្នុងសាមាមណុស្សព្រឹម (ទីយិនិកាយ) ថា អ្នករបស់មនុស្សទាំងឡាយដោយចោរ ពាណិជ្ជមុន្ត ការចេះចាំមនុ ស្ថាតជំនាញពួកនឹងសិលុយសាស្ត្រដោយខេះ ជាតិ១ បិរុណិជ្ជាយសិល១ និងមានបញ្ហាលេះ នៅ៖ គោរពឲបចេនអង្គតាមានដីមាន បុំណុំអង្គមិនបានចុងមិនអាជីវិត បុំណុំអង្គមិនបានចុងមិនអាជីវិត មួយបានទីយិនិកាយ ។ ពីប្រព័ន្ធឌាមុខចាំពីរោះ ត្រូវឱេងអាស្រែចាប់ពីពុទ្ធឌទៅមេក ប្រជាក់ដែលបង្ហបាន សិលុយបិស្សុទ្ធ សិលទេរៀតសោតក់រំមេងជម្រះប្រជាក់បិស្សុទ្ធដែរ សិលនៅត្រង់ណា ប្រជាក់ត្រង់ នៅ៖ ប្រជាក់នៅត្រង់ណា សិលក់នៅត្រង់ណា នៅ៖ អ្នកមានសិលក់មានប្រជាក់ អ្នកមានប្រជាក់ក៏មាន សិលដែរ នសិលនិងប្រជាក់ប្រកាសជាតុលាងមិថិថ្មីប្រសើរភ្នែកលោក ។ បុគ្គលិកដែលដោយដែក្នុង ជីវិត ដែលបង្ហបាន សេចក្តីនេះមានអុបាយានលោក ក៏មានខប់មេយ្យដូចជាប្រជាក់ដែលបង្ហបាន បិស្សុទ្ធ សិលសោតក់រំមេងជម្រះប្រជាក់បិស្សុទ្ធដែឡើង ។

ចង់ឆេះប្រុងប្រយោជន៍

សៀវភៅកែវដែលបានធ្វើឡើង

- អភិសមាបារ ពុទ្ធសាសនា ផ្តុំងីវិតប្រចាំថ្ងៃ

សៀវភៅបំរុងនឹងធ្វើឡើង

- ជីនុយបញ្ញា ត្រីស្តីបដិច្ឆុំសមុប្បាទិនិមិត្ត

- វិសុំមត្តិប្រ